

Tyttöjen Tupa – paikka tamperelaisille tytöille

Tyttöjen Tuvan toiminta sosiokulttuurisen innostamisen ja sukupuolisensitiivisyyden näkökulmasta

Mari Annala

Annukka Pirttinen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2011
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan vaihtoehtoiset
ammattiopinnot
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan vaihtoehtoiset ammattiopinnot

ANNALA, MARI & PIRTTINEN, ANNUKKA:

Tyttöjen Tupa – paikka tamperelaisille tytöille

Tyttöjen Tuvan toiminta sosiokulttuurisen innostamisen ja sukupuolisensitiivisyyden näkökulmasta

Opinnäytetyö 66 s., liitteet 3 s.

Marraskuu 2011

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda näkyväksi Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupa -toimintaan kuuluvaa Tyttöjen Tupaa, joka sijaitsee Tampereen Pispalassa. Tyttöjen Tupa on tarkoitettu kaikille 6–16-vuotiaille tamperelaisille tytöille. Opinnäytetyössä tuodaan esiin Tyttöjen Tuvan työntekijöiden näkemyksiä Tupaa ohjaavista sosiaalipedagogisista työorientaatioista, sosiokulttuurisesta innostamisesta ja sukupuolisensitiivisyydestä sekä Tyttöjen Tuvalla käyvien tyttöjen kokemuksia Tyttöjen Tuvan toiminnasta.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua työntekijöiden kanssa ja eläytymismenetelmää tyttöjen kanssa. Haastattelu toteutettiin parihaastatteluna Tyttöjen Tuvan työntekijöille, ja eläytymismenetelmätarinan kirjoitti 21 Tuvalla käyvää tyttöä.

Haastattelun tuloksista nousi esiin kaksi keskeistä asiaa: työntekijät kannustavat tyttöjä olemaan oma itsensä, ja työntekijät antavat tytöille erilaisia naisen malleja Tyttöjen Tuvan vapaaehtoisten ja opiskelijoiden avulla. Tyttöillä on myös Tyttöjen Tuvalla vaikutusmahdollisuus: heitä kuunnellaan ja heidän tarpeensa ja toiveensa otetaan huomioon.

Positiivisissa eläytymismenetelmätarinoissa korostettiin Tyttöjen Tuvan toiminnan merkitystä tytöille. Tytöt kokivat Tyttöjen Tuvan toiminnan mielekkäänä ja tilat viihtyisinä. Negatiiviset kokemukset tarinoissa eivät liittyneet Tyttöjen Tuvan toimintaan, vaan tyttöjen omaan kokemusmaailmaan ja ihmissuhteisiin.

Tutkimuksen pohjalta ei voi tehdä yleistyksiä, sillä opinnäytetyö tehtiin yhteen tyttötyötä käyttävään paikkaan ja vastaajia oli melko vähän. Opinnäytetyötä varten on haastateltu kahta tyttötyötä tekevää työntekijää, joten haastattelutulokset ovat heidän näkemyksiään sosiaalipedagogisten työorientaatioiden käytöstä käytännön työssä. Tulosten pohjalta voidaan kuitenkin vetää johtopäätös, että tytöt saavat Tyttöjen Tuvalla tukea ja mahdollisuuden vaikuttaa sekä tytöt pitävät Tyttöjen Tupaa tärkeänä paikkana.

Asiasanat: Tyttöjen Tupa, tyttötyö, sosiokulttuurinen innostaminen, sukupuolisensitiivisyys.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
Social Pedagogy

ANNALA, MARI & PIRTTINEN, ANNUKKA: Tyttöjen Tupa — For Girls From Tampere.

Sociocultural Animation And Gender Sensitivity in Tyttöjen Tupa Activities

Bachelor's Thesis 66 pages, appendices 3 pages.

November 2011

The purpose of this study was to increase the visibility of the Big sister- and Tyttöjen Tupa activity. Tyttöjen Tupa lies in western Tampere, Pispala. Tyttöjen Tupa is meant for all girls between the ages of six and sixteen from Tampere. This study focused on the Tyttöjen Tupa personnel's point of view concerning social pedagogical orientations, which include sociocultural animation and gender sensitivity. Also girls' experiences of Tyttöjen Tupa were investigated.

This was a qualitative study. Data were collected via a theme interview and non-active role play. The theme interview was conducted with the employees whereas the girls were engaged in non-active role play. Twenty one girls wrote non-active role play stories.

Two main themes were identified as relevant in the Tyttöjen Tupa activities: the employees' support and encouragement for the girls to be themselves, and their example of different role models for being a woman. The girls' hopes and needs were also heard.

All the positive stories derived from the non-active role play accentuate that Tyttöjen Tupa is a very important place for the girls. The girls' experiences show that the Tyttöjen Tupa activity is pleasant, satisfying and cozy. The negative stories were not related to the Tyttöjen Tupa activity, but to the girls' own experiences and/or relationships.

The results indicate that Tyttöjen Tupa supports girls in several ways, and girls' opinions are taken into account. All this makes Tyttöjen Tupa an important place for girls.

Keywords: Tyttöjen Tupa, extracurricular work with girls, sociocultural animation, gender sensitivity

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	8
2.1 Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta.....	8
2.2 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	9
2.3 Tiedonhankinta ja tutkimusaineistot	9
2.3.1 Eläytymismenetelmä.....	11
2.3.2 Teemahaastattelu	12
2.4 Aineiston analysointi.....	13
3 TYTÖSTÄ NUOREKSI NAISEKSI	15
3.1 Tytön fyysinen ja psyykkinen kehitys.....	16
3.1.1 Kognitiivinen kehitys	16
3.1.2 Persoonallisuuden kehitys	17
3.1.3 Sosiaalinen kehitys	18
3.2 Minäkuva ja itsetunto.....	19
3.2.1. Minäkuva eli minäkäsitys	19
3.2.2 Itsetunto.....	20
3.2.3 Minäkäsityksen ja itsetunnon kehittyminen.....	22
3.2.4 Kehittymiseen vaikuttavat ympäristötekijät	24
4 SUKUPUOLISENSITIIVISYYS	26
4.1 Mitä on sukupuolisensitiivisyys?.....	26
4.2 Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä	27
4.2.1 Sukupuolisensitiivinen tyttötyö.....	29
5 SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN.....	32
5.1 Innostamisen synty.....	32
5.2 Innostaminen Suomessa	33
5.3 Innostamisen tavoitteet	33
5.4 Yhteisöllisyys ja osallisuus innostamisessa.....	36
5.5 Innostajan tehtävät	37

5.6 Innostamisen kylmä ja kuuma maailma.....	38
6 TYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ HAASTATTELUSTA.....	40
6.1 Sosiokulttuurinen innostaminen.....	40
6.2 Sukupuolisensitiivisyys.....	45
6.3 Tytöstä nuoreksi naiseksi.....	48
7 TYTTÖJEN TARINAT.....	51
7.1 Negatiiviset tarinat.....	51
7.2 Positiiviset tarinat.....	56
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	60
9 POHDINTA.....	62

1 JOHDANTO

Suomessa on tehty nuorisotyötä jo 1800-luvulta saakka seurakuntien ja kansalaisjärjestöjen toimesta. 1950-luvulla nuorisotyötä alettiin pitää kuntien ja seurakuntien perustehtävänä ja 1980-luvulla nuorisotilojen määrä oli huipussaan. (Cederlöf 2010.) Nyky-yhteiskunnan muutoksissa on kuitenkin huomattu, että nuorisotyötä tehdään paljon poikien tarpeista, jolloin tytöt jäävät helposti vähemmälle huomiolle. Eriytyvä ja sukupuolipuolisensitiivinen tyttötyö vastaa juuri siihen tarpeeseen, että työtökkin pääsevät paremmin esille ja heidän tarpeitaan pystytään kuulemaan. (Nitovuori (toim.) 2001, 9.)

Tytön rooli yhteiskunnassa on muuttunut lyhyessä ajassa. Sinikka Apon (Näre 1992, 26) mukaan vanhoissa kansansaduissa "hyvät" tytöt olivat niitä, jotka ovat nöyriä ja tottelevaisia, jotka noudattavat elämäänsä kuuluvien miesten käskyjä. "Huonot" tytöt olivat taas niitä, jotka halusivat vaikuttaa omaan elämäänsä ja sen kulkuun. Näre (1992) mukaan tytöt ovat joutuneet peilaamaan omaa käytöstään vanhoihin sukupuolen ja yhteiskunnan normeihin. Nykyään kaupungilla liikkuesssa huomaa, että on olemassa monenlaisia tyttöjä ja nuoria naisia ja jokaisella on oma tapansa toimia. Tyttöjen Tupa on paikka, johon 6-16-vuotiaat tamperelaiset tytöt ovat tervetulleita riippumatta siitä millainen tyttö tai nuori nainen on.

Opinnäytetyössämme haluamme tuoda Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupa-toimintaa, erityisesti Tyttöjen Tupaa, näkyväksi. Tyttöjen Tupa ei ole tavallinen nuorisotila, vaan Tyttöjen Tuvalla sovelletaan sukupuolisensitiivisyyttä sekä sosiokulttuurista innostamista, joiden pohjalta toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan. Sosiokulttuurinen innostaminen näkyy Tuvalla niin, että tyttöjen tarpeet otetaan huomioon ja tytöt saavat vaikuttaa Tyttöjen Tuvan toimintaan. Sukupuolisensitiivisyys näkyy Tyttöjen Tuvalla niin, että toiminta on sukupuolen mukaan eriytyntä toimintaa ja tällä tavoin pystytään tukemaan tyttöjen kasvua.

Mielenkiintomme Tyttöjen Tuvan toimintaan heräsi jo keväällä 2010, kun kävimme Tuvalla kouluun liittyvän kurssin puitteissa. Koimme hienoksi sen, että

tytöt otetaan niin selkeästi huomioon ja halusimme, että muutkin tulisivat tietoisiksi tästä toiminnasta. Sosionomi (AMK) voi työskennellä mm. nuorisotoimessa ja Tuvan toinen ohjaaja on koulutukseltaan sosionomi (AMK). Tyttötyötä tehdään ympäri Suomen erilaisin keinoin, tässä opinnäytetyössämme tuomme esiin Tampereen Tyttöjen Tuvan toimintaa. Opinnäytetyömme tarkastelee kahta eri näkökulmaa. Ensiksi tuomme työntekijöiden näkemyksiä tuvalla sovellettaisiin työorientaatioihin, jotka ovat sosiokulttuurinen innostaminen ja sukupuolisensitiivisyys. Toiseksi tuomme tyttöjen kokemuksia esiin eläytymismenetelmätarinoiden avulla.

Tutkimme työntekijöiden näkemyksiä teemahaastattelumenetelmällä ja tyttöjen kokemuksia eläytymismenetelmällä. Haastattelussa työntekijät toivat esiin miten sosiokulttuurinen innostaminen ja sukupuolisensitiivisyys näkyvät Tuvan toiminnassa ja kuinka niiden soveltaminen vaikuttaa ohjaajan asemaan. Tytöt toivat tarinoissaan esille omia näkemyksiään siitä, millainen on hyvä päivä Tyttöjen Tuvalla ja milloin Tuvalla ei ole niin mukavaa. Tarinoiden kautta pystyimme tulkitsemaan sitä, millaisia kokemuksia tytöt saavat Tyttöjen Tuvalta.

Opinnäytetyömme alussa esittelemme tutkimusmetodologiaamme sekä viitekehystämme. Tämän jälkeen alkaa teorian esittely, jossa käsittelemme miten tyttö kehittyy nuoreksi naiseksi sekä mitä tarkoitetaan sukupuolisensitiivisyydellä ja sosiokulttuurisella innostamisella. Teoriataustan jälkeen tulee työntekijöiden haastattelun ja tyttöjen tarinoiden tulokset erillisinä lukuina. Lopuksi kokoamme yhteen johtopäätökset haastattelusta sekä tyttöjen tarinoista ja oman pohdintamme työstä ja työn tekemisestä.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

2.1 Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta

Opinnäytetyömme työelämätahona toimii Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta, joka toimii Ahjolan setlementin nuorisotoimen alaisuudessa. Suomen setlementtiliiton mukaan setlementtityön perustana on usko siihen, että yhteisöllisyys vahvistaa yksilöä (Setlementtiliitto. Luettu 29.10.2011). Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta on aloittanut toimintansa ensin Isosiskotoimintana vuonna 1998 ja vuodesta 2001 Isosiskoprojekti sai toimitilat Ahjolan alakerrasta, jossa Isosiskot ja Pikkusiskot pystyivät tapaamaan toisiaan. Isosiskot ovat vähintään 18-vuotiaita naisia, jotka toimivat vapaaehtoisina ja kykenevät sitoutumaan toimintaan. Pikkusiskoja ovat kaikki alle 18-vuotiaat, jotka ovat mukana toiminnassa. (Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta, toimintatavat ja menetelmät 3, 2010.)

Tyttöjen Tupa perustettiin alun perin Isosiskoja ja Pikkusiskoja varten, mutta pian Tuvan perustamisen jälkeen siellä alkoi käydä Pikkusiskoja, joilla ei ollut omaa Isosiskoa. Tilat kävivät pieniksi, joten vuonna 2005 Tyttöjen Tupa sai uudet tilat Tampereen Pispalasta, Ahjolan päärakennusta vastapäätä. Tyttöjen Tupa on tarkoitettu 6-16-vuotiaille tamperelaisille tytöille. Tyttöjen Tupa on auki tiistaisin ja torstaisin klo 15–21. Aukioloaikana toteutetaan ohjattua vapaa-ajan toimintaa, sekä Tupa toimii yhteisenä tapaamis- ja harrastuspaikkana tytöille. Tyttöjen Tuvalla voi tulla omasta tahdostaan tai lähettävän tahon pyynnöstä. Lähettäviä tahoja ovat esimerkiksi kouluterveydenhoitaja, opettaja tai sosiaalityöntekijä. Tyttöjen Tupa järjestää myös erilaisia teemapäiviä (esimerkiksi prinsessapäivä), retkiä ja leirejä. (Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta, toimintatavat ja menetelmät, 6–11.)

Tyttöjen Tuvalla toimii kaksi työntekijää, toiminnanohjaaja ja nuorisotyönohjaaja. He toimivat Tuvalla aikuisina, mutta samalla myös kavereina tytöille. Kahden työntekijän lisäksi Tyttöjen Tuvalla on myös opiskelijoita, vierailijoita sekä Tupaisosiskoja eli Tupareita. Tupari toimii vapaaehtoisena apuohjaajana Tuvalla

aukiolon aikaan. (Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta, toimintatavat ja menetelmät, 8.)

2.2 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoimintaan osallistuvat tytöt kokevat Tyttöjen Tuvan toiminnan. Lisäksi tutkimme myös sitä, miten Tyttöjen Tuvalla sovellettavat sosiaalipedagogiset työorientaatiot, sosiokulttuurinen innostaminen ja sukupuolisensitiivisyys, näkyvät Tyttöjen Tuvan toiminnassa työntekijöiden näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia kokemuksia tytöillä on Tyttöjen Tuvan toiminnasta?
2. Miten sosiokulttuurinen innostaminen näkyy Tyttöjen Tuvan toiminnassa?
3. Miten sukupuolisensitiivisyys näkyy Tyttöjen Tuvan toiminnassa?

2.3 Tiedonhankinta ja tutkimusaineistot

Ensimmäinen käyntimme Tyttöjen Tuvalle tapahtui keväällä 2010 koulutehtävän myötä. Kävimme sosiokulttuuriseen innostamiseen liittyvää kurssia ja kurssiin kuului tehdä sosiokulttuuriseen innostamiseen perustuva projekti jossain kolmannen sektorin paikassa Tampereella. Ryhmämme valitsi toteutuspaikaksi Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminnan ja saimme tällöin ensikosketuksen paikkaan.

Syksyllä 2010 alkoi olla ajankohtaista etsiä opinnäytetyölle työelämätaho. Otimme yhteyttä Tyttöjen Tuvan työntekijöihin ja heillä oli tarjota meille opinnäytetyön aiheita. Pidimme palaverin syyskuussa 2010 ja työntekijät toivoivat, että saisimme opinnäytetyöhömmme mukaan tyttöjen kokemuksia. Alkuperäinen tarkoituksemme oli tehdä opinnäytetyö ainoastaan tyttöjen kokemusten pohjalta, mutta opinnäytetyömme edetessä huomasimme, että olisi tärkeää saada myös työntekijöiden näkökulma mukaan. Lopulta päädyimme siihen, että opinnäyte-

työmme tarkastelee sukupuolisensitiivisyyttä ja sosiokulttuurista innostamista työntekijöiden puolelta ja tytöt tuovat esiin kokemuksiaan Tyttöjen Tuvan toiminnasta.

Teoriataustamme olivat alusta asti selvillä. Tuvalla sovellettavat sosiokulttuurinen innostaminen ja sukupuolisensitiivisyys tulivat opinnäytetyömme teoriataustoiksi. Lisäksi otimme vielä Tytöstä nuoreksi naiseksi- kokonaisuuden mukaan, jossa tarkoituksena on kertoa mitä tytölle tapahtuu fyysisesti ja psyykkisesti, kun tyttö kasvaa nuoreksi naiseksi ja kerromme myös minäkuvan ja itsetunnon kehityksestä lyhyesti.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161). Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta (Hirsjärvi ym. 2009, 181). Kävimme opinnäytetyöprosessimme aikana viisi kertaa Tyttöjen Tuvalla vierailulla, jolloin saimme käsityksen siitä millaista aukiolojen aikana tapahtuva toiminta on Tyttöjen Tuvalla sekä tutustuimme tyttöihin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistona voi olla vaikka vain yksi tapaus tai yhden henkilön haastattelu (Hirsjärvi ym. 2009, 182). Emme päättäneet etukäteen, että montako tyttöä otamme mukaan eläytymismenettelmätarinoihimme, vaan päätimme, että otamme kaikki Tuvalla aukiolon aikana olevat tytöt mukaan iästä riippuen. Keräsimme tyttöjen tarinat toukokuun lopussa 2011 ja saimme kolmen aukiolon aikana kerättyä yhteensä 21 tarinaa tytöiltä.

Aineistonkeruun aikana törmäsimme erääseen ongelmaan, joka vaati meiltä luovuutta. Lähetimme kaikille Tuvalla käyneille tytöille ja heidän vanhemmilleen lupalomakkeen (Liite 1), jossa pyysimme lupaa käyttää tytön tarinaa aineistossamme. Saimme takaisin noin sadasta kaavakkeesta yhden, joten päätimme, että otamme yhteyttä soittamalla aineistonkeruuseen osallistuneen tytön vanhemmille. Kaikki tytöt olivat alaikäisiä, joten vanhempien lupa tällaisessa tutkimuksessa oli välttämätön. Valitettavasti emme saaneet yhteyttä kaikkiin vanhempiin, joten kaikki tarinan kirjoittaneet eivät päässeet osaksi opinnäytetyötämme.

Käytimme aineistonkeruumenetelminä kahta erilaista menetelmää. Koska halusimme saada tyttöjen kokemuksia Tuvalla käynnistä, käytimme tyttöjen kanssa tehtävään aineistonhankintaan eläytymismenetelmää. Työntekijöiden kanssa käytimme teemahaastattelua, jonka teemat valitsimme Tyttöjen Tuvalla käytettävistä teorioista. Nämä teemat olivat sukupuolisensitiivisyys, sosiokulttuurinen innostaminen ja tytön kasvu nuoreksi naiseksi fyysisesti ja psyykkisesti.

2.3.1 Eläytymismenetelmä

Valitsimme eläytymismenetelmän aineistonhankintaan tyttöjen kokemuksista tuvalla käynnistä, koska halusimme antaa tytöille mahdollisimman vapaat kädet tuottaa omat käsityksensä tutkittavasta ilmiöstä (Eskola 1997, 30). Eläytymismenetelmällä kerätään tietoa tutkimusaineistoon niin, että vastaaja kirjoittaa pienen esseen tai lyhyen tarinan tutkijan antamien ohjeiden mukaan. Vastaajat saavat kehskertomuksen eli orientaation, jonka avulla he voivat mielikuvien mukaan laatia pienen tarinan tai esseen. Kirjoittaja voi viedä esitetyn tilanteen kehskertomuksessa eteenpäin tai kuvata kehskertomuksessa olevaa tilannetta. Kuvaamisessa voidaan vastata siihen, mitä on täytynyt tai voinut tapahtua ennen esitettyä tilannetta kehskertomuksessa. Eläytymismenetelmätarinoiden ei tarvitse olla todellisuuskuvauksia, vaan mahdollisia tarinoita. tarinat voivat vastata eri asioiden merkityksiin tai mikä saattaa toteutua. Keskeisin asia menetelmässä on variointi. Varioinnilla tarkoitetaan sitä, että peruskehskertomuksesta tehdään kaksi tai useampi versio, jotka poikkeavat alkuperäisestä kehskertomuksesta jonkin keskeisen seikan suhteen (Eskola 1997, 5–6.)

Eläytymismenetelmästä voidaan erottaa kaksi toteuttamistapaa, joista toinen on aktiivinen ja toinen vaihtoehto on ns. passiivinen. Aktiivisessa toteuttamistavassa toimitaan roolileikin tapaan. Toimijat eläytyvät tilanteeseen ja roolileikin kautta esittävät tulkintansa. Passiivisessa muodossa tutkija alustaa henkilöille tilanteen ja kuvaa sen, josta henkilöt kirjoittavat tutkijan alustuksesta pienen kertomuksen tai käyttävät ranskalaisia viivoja, jos kirjoittaminen ei tunnu mielekkäältä. Henkilöt vastaavat tarinaan joko mitä tarinassa mainittua tilannetta ennen on tapahtunut tai miten tarina jatkuu. (Eskola 1997, 6–7.)

Olennainen seikka kehyskertomuksessa on se, että kun variointia tehdään, niin tarinasta muutetaan yleensä vain yhtä seikkaa ja kehyskertomuksesta tehdään vähintään kaksi erilaista versiota. Tutkijan on tärkeää ennen kehyskertomuksen kirjoittamista alustamisen yhteydessä korostaa sitä, ettei ole olemassa oikeaa vastausta ja jokainen vastaaja kirjoittaa niin kuin parhaaksi katsoo. (Eskola 1997, 18–22.)

2.3.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, jossa edetään etukäteen valittujen teemojen ja tarkentavien kysymysten mukaisesti. Tuomen ja Sarajärven mukaan etukäteen valitut teemat perustuvat tutkimuksen viitekehykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75) Teemahaastattelusta puuttuu kysymysten tarkka muoto ja järjestys, mutta se on silti puolistrukturoitu haastattelutapa, koska teema-alueet ovat kaikille haastateltaville samat (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48).

Valitsimme teemahaastattelun työntekijöiden kanssa käytettäväksi tiedonkeruumenetelmäksi, koska halusimme saada tietoa teoriataustamme käytöstä käytännön työssä. Eskolan ja Vastamäen (2010, 35) mukaan teemahaastattelun teemat voi ottaa teoriasta eli teoreettinen käsite muutetaan mitattavaan muotoon, joka on tässä tapauksessa haastatteluteema. Haastattelu on hyvin joustava menetelmä, koska haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa haastateltavien kanssa (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34). Työntekijät vastasivat haastatteluun yhdessä, eli he pystyivät täydentämään toisiaan tarvittaessa.

Haastattelumme teemat olivat sukupuolisensitiivisyys, sosiokulttuurinen innostaminen ja tytön kasvu nuoreksi naiseksi fyysisesti ja psyykkisesti. Aloitimme haastattelumme sosiokulttuurisen innostamisen arjesta sekä kävimme läpi myös yhteisöllisyyttä ja luovuutta sekä ohjaajan roolia sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta. Sukupuolisensitiivisyydestä nostimme esiin arjen teeman sekä ohjaajan roolin. Työstä nuoreksi naiseksi - teemasta nostimme haastattelussa esiin fyysisen kasvun tukemisen, naiseuteen liittyvät stereotypiat sekä itsetunnon ja minäkuvan tukemisen.

Sovimme haastattelussamme selkeän työnjaon, Annukka toimi haastattelijana ja Mari teki muistiinpanoja sekä esitti tarkentavia kysymyksiä, jos niille oli tarvetta. Nauhoitimme haastattelun ja litteroimme sen tekstimuotoon. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 14 sivua.

Haastattelun lisäksi annoimme työntekijöille SWOT-analyysi-kaavakkeen, jonka tarkoituksena oli, että työntekijät miettivät Tuvan työorientaatioita analyysin avulla. SWOT-analyysillä tarkoitetaan työkalua, jonka avulla työyhteisö voi tarkastella yhteisöään ja ympäristöään. SWOT on lyhenne seuraavista sanoista: strengths (vahvuudet), weaknesses (heikkoudet), opportunities (mahdollisuudet) ja threats (uhat). (Swot Analysis. Luettu 29.10.2011) Huomasimme kuitenkin analyysia tehdessämme, että SWOT-analyysin tulokset eivät vastanneet tutkimuskysymyksiimme, joten jätimme tulokset pois opinnäytetyöstämme. Olemme hyödyntäneet SWOTista saatuja vastauksia pohdintaosuudessa.

2.4 Aineiston analysointi

Sekä haastattelun tuloksia että tyttöjen tarinoita purkaessamme käytimme apuna Tuomen ja Sarajärven teoksessa (2009, 108–109) esiintyvää mallia aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä. Haastattelun tuloksien purkamisen aloitimme tekstin kirjoittamisella tekstimuotoon sekä tulostamalla tekstin. Tämän jälkeen alleviivasimme tekstistä tärkeimmät asiat koskien jokaista haastattelussa käytettyä teemaa. Tyttöjen tarinat kirjoitimme puhtaaksi tietokoneella ja jaoimme tarinat positiivisiin ja negatiivisiin tarinoihin, jotka analysoimme erikseen.

Milesin ja Hubermanin mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108) sisällönlähtöinen aineistonanalysointi jaetaan kolmivaiheiseksi prosessiksi: 1) redusointi eli pelkistäminen, 2) klusterointi eli ryhmittely ja 3) abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aloitimme analyysimme pelkistämällä, eli pelkistimme alleviivatut lauseet ja tyttöjen tarinoista tärkeimmät lauseet lyhyempään muotoon. Pelkistuksen jälkeen ryhmittelimme lauseet käsitekartan avulla. Käsitekartasta pystyimme näkemään mitkä asiat nousivat parhaiten esiin ja loimme teoreettiset käsitteet, jotka vastasivat parhaiten saatuja tuloksia. Saadut tulokset esittelemme tarkemmin niille tarkoitetuissa luvuissa kuusi ja seitsemän.

Emme ole käyttäneet työssämme nimiä vaan käytämme työntekijöistä nimityksiä työntekijä 1 ja työntekijä 2. Tyttöjen kohdalla pätee sama asia, eli tytöt on nimetty tyttö 1, tyttö 2, tyttö 3 jne. Näin tytöt pysyvät anonyymeina eikä vastauksesta tule ilmi kuka tyttö on vastannut mitään. Haastattelussamme olemme nostaneet tärkeitä asioita esiin tulkinnoissamme. Tutkimuksen tekohetkellä emme löytäneet samankaltaisia tutkimustuloksia, joihin olisimme voineet verrata omia tuloksiamme. Haastattelimme kahta Tuvan työntekijää ja saadut tulokset ovat työntekijöiden näkemyksiä. Tyttöjen kohdalla tarinoita on 21 ja niistä olemme luokitelleet yhteneväisyyksiä eri käsitteiden alle. Olemme maininneet tutkimustuloksissamme, että montako tyttöä kirjoitti positiivisen ja kuinka moni negatiivisen tarinan.

3 TYTÖSTÄ NUOREKSI NAISEKSI

Pieni tyttö omaksuu molemmilta vanhemmiltaan sekä äidillisiä että isällisiä ominaisuuksia. Tytön naiseksi kehittymisen pohjalla on rakkaussuhde omaan äitiinsä ja naisellisen ruumiinkuvan kehittymiselle merkityksenä ruumiillinen hoito vauvaiässä. Tytön itsetunto ja minuus kehittyvät sitä paremmin mitä tyydyttävämpää on äidin antama hoiva. Tähän hoivaan kuuluvat ruokinta, psyykkisen turvallisuuden luominen sekä lohduttaminen. Tytön tulee myös kokea vauvana, että hän tuottaa äidilleen iloa. Molempien vanhempien tulee ihannoida tytön kehittymistä. (Aalberg & Siimes 2007, 102–108.)

Tytön ruumiillisuutta koskevat merkitykset riippuvat seuraavista tekijöistä: äidin suhtautuminen tytön ruumiillisuuteen, äidin ja muiden tärkeiden aikuisten suhtautuminen lapsen psykologiseen minuuteen tyttönä, vanhempien herkkyyys korjata tytön ruumiinkuvaan liittyvät väärinkäsitykset sekä äidin tapa viestiä tytölle sitä miten äiti itse suhtautuu omaan ruumiillisuuteensa ja seksuaalisuutensa aikuisena. (Huopanen 1992, 39.)

Tervettä kasvua uhkaavia tekijöitä ovat varhaisen hoivan puute tai äidin puute kokonaan. Äidin puutteen voi korvata esimerkiksi adoptioäidillä. Jos äidillä on ongelmia omassa kehityksessään, se vaikuttaa myös lapseen. Esimerkiksi äidillä voi olla mielenterveysongelmia, jotka vaikuttavat lapsen kehitykseen haitallisesti. Äidillä ja isällä voi olla sairauksia, jotka vaikuttavat lapsen kehittymiseen. Lapsi voi turvautua myös fallisuuteen, eli hän voi ihannoida vastakkaista sukupuolta edustavaa vanhempaansa. Kasvua uhkaavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi liian huolehtiva äiti tai väheksyvät isovanhemmat. Lapsen kehitystä uhkaavia tekijöitä ovat myös koulukiusaaminen ja isän arvovalta perheessä sekä lapsen pelot ja ahdistukset, tytön kateus poikia kohtaan, raivo/viha vanhempia kohtaan ja lapsen puutteellinen ruumiinkuva. (Aalberg & Siimes, 2007, 111–113.)

3.1 Tytön fyysinen ja psyykkinen kehitys

Seuraavassa luvussa tarkastelemme lyhyesti tytössä tapahtuvia muutoksia kouluiässä ja nuoruudessa. Tuvalla käy sekä lapsia että nuoria, joten tytöt ovat myös eri kehitysvaiheissa fyysisesti ja psyykkisellä tasolla.

Kouluiässä fyysinen kasvu on hidasta mutta vakaata ja tytöt kehittyvät usein poikia nopeammin. Alaluokilla onkin yleistä, että tytöt ovat poikia pitempiä ja painavampia. Tyttöjen fyysinen kunto kehittyy poikia aikaisemmin ja kouluiässä lasten hienomotoriikka kehittyy huomattavasti. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 134–135.)

Nuoruusiässä, etenkin varhais- ja keskinuoruudessa, tyttö kokee suurimmat fyysiset muutokset. Murrosikään liittyy kasvupyrähdys, tytöt kokevat kasvupyrähdysen hieman aikaisemmin kuin pojat. Myös tytön keho alkaa muuttua aikuisen naisen kehoksi, rintarauhaset, rinnat ja kohtu alkavat kehittyä, lantio pyöristyy ja paino nousee sekä sukupuolielimet kasvavat. Kuukautiset alkavat keskimäärin 13-vuotiaana. Puberteetin aikana myös kainalo- ja häpykarvoitus kehittyy ja hieneritys lisääntyy. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 167–168.)

3.1.1 Kognitiivinen kehitys

Kouluiässä lapsen tiedollinen kiinnostus herää ja uuden oppiminen tuottaa lapselle iloa. Lapsi osaa tulkita ilmeitä, eleitä ja kehon kieltä sekä hän osaa kuunnella tarinoita ja kertoa niitä. Visuaaliset ja visuomotoriset taidot kehittyvät kouluiässä. Visuomotorisella taidolla tarkoitetaan esimerkiksi silmän ja käden yhteistyötä. Kouluikäinen lapsi osaa myös erottaa mielikuvituksen todellisuudesta. Lapsi tarvitsee aineistoa mielikuvitukselleen ja aikaa leikeille. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 136.)

Kouluikäinen lapsi harrastaa paljon ja tarvitsee kodin ulkopuolisia suhteita. On tärkeää, että harrastus kiinnostaa lasta itseään, mutta vanhempien tulee myös tukea lasta harrastuksissa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 146.)

Nuoruusikä on herkkää aikaa, koska yksilössä tapahtuu fyysisiä ja neurologisia muutoksia. Nuori toimii omien tuntemuksiensa ja olojensa pohjalta. Nuoret myös

tarkastelevat asioita kriittisesti ja kyseenalaistavat aiemmin opittua. Nuori kehittää näin myös ongelmanratkaisukykyään. Nuoren ihmisen maailmankuva keskittyy hyvin paljon omaan itseensä, joka johtaa usein siihen, että nuori kritisoi auktoriteetteja, hän ei kestä kritiikkiä ja löytää helposti vikaa toisista ihmisistä. Nuori voi myös kokea, että kukaan ei ymmärrä häntä ja nuorena otetaan paljon riskejä esimerkiksi alkoholinkäytössä, koska ajatellaan, että alkoholin vaarat eivät kosketa minua. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 170.)

3.1.2 Persoonallisuuden kehitys

Kouluikäisen lapsen eteen tulee yhä enemmän minän kehitykseen liittyviä haasteita. Lapselle syntyy erilaisia käsityksiä omasta itsestään ja muiden odotuksista lasta kohtaan. Kouluikäinen lapsi on herkkä palautteelle. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 146.)

Kouluiässä lapsi alkaa peilata itseään kavereihin ja muihin läheisiin. Lapsi samaistuu edelleen vanhempiinsa, mutta hän alkaa samaistua myös kavereihinsa. Lapselle tulee myös tarve olla samanlainen muiden kavereidensa kanssa. Kouluikäisellä lapsella on myös paljon ihanteita, lisäksi kouluikäinen lapsi vertaa omaa osaamistaan ja muiden osaamista keskenään. Kouluikäinen lapsi osaa myös kertoa enemmän tunteistaan. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 148.)

Ennen kouluikää lapsi osaa jo kertoa onko hän tyttö vai poika. Kouluikäisen lapsen sosiaalinen maailma laajenee ja sosiaaliseen sukupuoleen liittyvät asiat korostuvat. Kouluikäinen samaistuu samaa sukupuolta olevaan vanhempaan, tyttö tietää, että hän kehittyy tulevaisuudessa naiseksi. Lapsi näkee erilaisia aikuisen malleja koulussa. Tytöt myös samaistuvat toisiin tyttöihin ja eroa vastakkaiseen sukupuoleen kasvatetaan. 10-vuotiaana tytöt alkavat suuntautua enemmän läheisiin ystävyys-suhteisiin, pojat taas liittyvät suurempiin ryhmiin. Kouluikäinen lapsi havainnoi omalle sukupuolelle suotavia ja ei-suotavia piirteitä. Lapsi muokkaa ja rakentaa omaa tuntoaansa sukupuolisuudesta ja suhteuttaa palautetta siitä millaista on olla tyttö. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 152.)

Nuoruudessa lapsuusajan käsitykset itsestä muokkautuvat ja rakentuvat uudelleen. Nuori alkaa etsiä merkitystä elämälleen ja paikkaansa maailmasta. Nuori alkaa etsiä erillisyyttään vanhemmistaan ja opettelee selviytymistä itsenäisesti.

Nuori alkaa myös rakentaa omaa persoonallisuuttaan ja etsimään omaa identiteettiään. Identiteetti voidaan jakaa persoonalliseen identiteettiin ja sosiaaliseen identiteettiin. Persoonallisella identiteetillä tarkoitetaan yksilöllisesti koettavaan ajallisesti jatkuvaan samanlaisuuteen ja ainutlaatuisuuteen. Sosiaalinen identiteetti tarkoittaa samaistumista johonkin ryhmään (harrastus- tai kaveriryhmät), josta tulee tärkeä osa yksilön kokonaisidentiteettiä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 172.)

3.1.3 Sosiaalinen kehitys

Kouluikäinen lapsi viettää enemmän aikaa ystäviensä ja koulutovereidensa kanssa ja lapsen sosiaaliset suhteet laajenevat. Kouluikäinen pitää tärkeänä sitä miten vertaiset suhtautuvat häneen ja miten he ymmärtävät toisiltaan saatavaa palautetta. Tämä ilmiö on nimeltään sosiaalinen havaitseminen eli henkilöhavaitseminen. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 154.)

Kouluun siirryttäessä sosiaalisten taitojen merkitys muuttuu tärkeämmäksi. Lapset, joilla on vaikeuksia suhteessa toisiin lapsiin, joutuvat herkästi syrjäytetyiksi ryhmässä. Kouluikäisille tytöille on tyypillistä, että he sulkevat tyttöjä pois ryhmästä eli tytöillä on vertaissuhteisiin liittyvää aggressiivisuutta. Tytöillä havaitaan myös epäsuoraa aggressiivisuutta, esimerkiksi juorujen levittäminen toisesta lapsesta. Jos tällainen aggressiivinen käytös jatkuu kouluiässä ja siihen liittyy lisäksi empatian ja prososiaalisen käytöksen puute, (prososiaalisella käytöksellä tarkoitetaan esimerkiksi ystävällisyyttä ja auttavaisuutta, jotka edistävät sosiaalista vuorovaikutusta) lapselle saattaa tulla helposti käyttäytymis- ja sopeutumisongelmia. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 155.)

Ystävyys-suhteista on lapsille paljon hyötyä kouluiässä, sillä lapset käyvät kehityshaasteet ja kehityssiirtymät helpommin läpi, jos heillä on ystäviä. Kouluiässä ystävyydellä on monta erilaista tehtävää, jotka ovat toveruus, virikkeet, minäkäsityksen tukeminen, fyysinen tuki, sosiaalinen vertailu ja tunnemerkitseminen. Ystävyys myös tarjoaa lapselle uusia yhteisiä kokemuksia, jännitystä ja hauskanpitoa sekä tarvittaessa myös fyysistä apua ja tukea. Ystävyys-suhteet luovat pohjaa myönteisen minäkäsityksen syntymiselle ja ystävyys auttaa ylläpitämään myönteistä käsitystä itsestä ja tunnetta merkityksestä toisille. Ystävyydelle on

annettava mahdollisuus kehittyä. Ystävyys tukee lapsen itsetunnon kehitystä ja hyvinvointia. Lapsi voi kuitenkin myös olla yksin, yksinäisyyttä on aktiivista ja passiivista. Aktiivisella yksinäisyydellä tarkoitetaan sitä, että lapsi valitsee yksin leikkimisen. Passiivisella yksinäisyydellä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että lapsi haluaisi leikkiä muiden kanssa, mutta on liian ujo pyytämään leikkitovereita seuraansa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 156–157.)

Nuoruudessa suhteet vanhempiin alkavat etäännyä ja kavereiden merkitys on yhä tärkeämpää. Perheessä syntyy riitoja, koska nuori alkaa kyseenalaistaa vanhempiensa antamia rajoituksia sekä nuori alkaa pohtia omia ihmissuhteitaan. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 181.) Tyttöjen ystävyysuhteet nuoruudessa ovat kahden tai kolmen ystävän ryhmiä eli tytöt muodostavat tiiviimpiä vuorovaiikutussuhteita kuin pojat. Tyttöjen ystävyysuhteille tyypillistä on emotionaalinen läheisyys eli tytöt viihtyvät yhdessä, juttelevat ja uskoutuvat toisilleen sekä tukevat toisiaan erilaisissa tilanteissa. Nuorten ystävyysuhteita voidaan pitää harjoitteluna tulevia ihmissuhteita varten. Ystäviensä kanssa nuori voi tutkia myös omaa minuuttaan ja tunnistaa ystäviensä tarpeita ja toiveita. Lisäksi nuoret opettelevat ihmissuhteille tärkeitä ominaisuuksia. Tällainen ominaisuus on esimerkiksi empatiakyky. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 184–185.)

3.2 Minäkuva ja itsetunto

Minäkuva ja itsetunto- osiossa selitämme ensin mitä tarkoitetaan minäkuvalla eli minäkäsityksellä ja itsetunnolla. Tämän jälkeen selitämme miten minäkäsitys ja itsetunto muuttuvat eri-ikäisenä.

3.2.1. Minäkuva eli minäkäsitys

Sukupuolisensitiivisen tyttötyön kerrotaan vahvistavan myös tyttöjen itsetuntoa ja kehittävän tyttöjen minäkäsitystä. (Tyttötyön kotisivut) Lapsen minäkäsitys muuttuu iän myötä ja olemmekin tarkastelleet minäkuvan kehitystä juuri Tyttöjen Tuvalla käyvien tyttöjen ikien perusteella. Nuorimmat tuvalla käyvät tytöt ovat esikoululaisia, 6-vuotiaita, ja vanhimmat, 16-vuotiaat, käyvät joko lukiota tai ammattikoulua.

Minäkäsitykselle tai minäkuvalla tarkoitetaan ihmisen itsensä tiedostamaa kokonaisnäkemyksiä itsestään. Minäkäsityksestä erotetaan tavallisesti kolme dimensiota, jotka ovat reaalinäkäsitys, ihanneminäkäsitys ja normatiivinen minäkäsitys. (Aho & Laine 2004, 18–19)

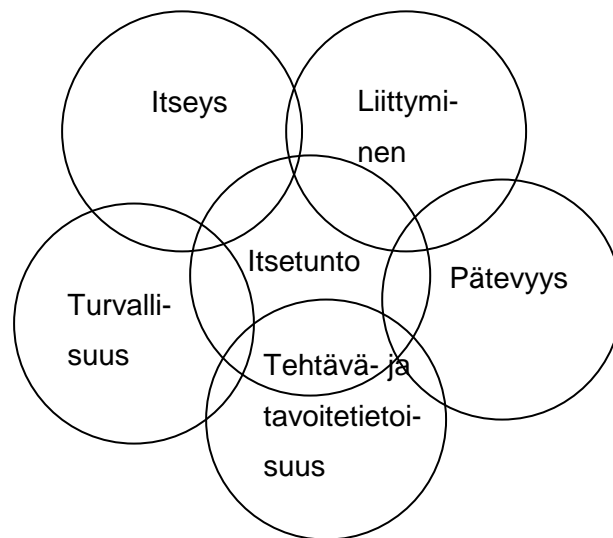
Reaalinäkäsityksellä tarkoitetaan todellista ja tietoista käsitystä siitä millainen minä olen. Reaalinäkäsitys muodostuu ulkoisesta, julkisesta minäkäsityksestä ja henkilökohtaisesti minäkäsityksestä, joita ovat esimerkiksi käsitykset luonteenpiirteistä. Ihanneminäkäsityksellä tarkoitetaan sitä että millainen yksilö haluaa olla. Ihanneminäkäsitykseen kuuluu ihannoitu kuva itsestä (epärealistinen haave), tavoiteminäkuva (omistautuu saavuttamiseen) ja moraalinen kuva, joka sisältää tiedot moraalista, arvoista ja normeista. Normatiivinen minäkäsitys tarkoittaa sitä, että millaisena minun mielestäni muut ihmiset pitävät minua tai haluavat minun olevan. (Aho & Laine 2004, 19.)

Ihmisen minäkäsityksessä on myös useita osa-alueita. Tavallisesti minäkäsityksen jokainen edellä mainittu dimensio jaetaan neljään osa-alueeseen, jotka ovat suoritusminäkuva, sosiaalinen minäkuva, emotionaalinen minäkuva ja fyysis-motorinen minäkuva. Suoritusminäkuvalla tarkoitetaan sitä, että millaisena ihminen pitää itseään kognitiivisissa tilanteissa. Sosiaalisella minäkuvalla tarkoitetaan sitä että millaisena ihminen pitää itseään ryhmässä ja millaiset ovat hänen suhteensa muihin ihmisiin. Emotionaalinen minäkuva kuvaa millaisena ihminen pitää itseään luonteenpiirteiltään ja tunteiltaan. Fyysis-motorisella minäkuvalla tarkoitetaan sitä että millaisena yksilö pitää itseään ulkoisilta ja fyysisiltä ominaisuuksiltaan. (Aho & Laine 2004, 19.)

3.2.2 Itsetunto

Ahon ja Laineen (2004) mukaan yksilön itsetunto kertoo tiedostaako yksilö itsensä, tuntee hän itsensä ja arvostaako hän itseään. Tärkein prosessi itsetunnossa on itsensä arvostaminen eli millaiseksi yksilö kokee merkityksensä ja arvonsa. Kun ihminen havaitsee olemassaolonsa, ja ennen kaikkea tuntee ja hyväksyy omat vahvuutensa ja heikkoutensa, ihmisellä on hyvä itsetunto. (Aho & Laine 2004, 20.)

Borban ja Reasonerin mukaan (Aho & Laine 2004) itsetunto muodostuu viidestä ulottuvuudesta, joita ovat turvallisuuden tunteet, itseys eli itsensä tiedostaminen, yhteenkuuluvuuden tunteet, tehtävä- ja tavoitetietoisuus sekä pätevyystunteet. Turvallisuuden tunteella tarkoitetaan ihmisen hyvää oloa sekä luottamusta toisiin ihmisiin myös erilaisissa muutostilanteissa. Itseys kuvaa sitä miten hyvin yksilö tietää roolinsa, ominaisuutensa ja yksilöllisyytensä. Itsensä tiedostava ihminen on ylpeä yksilöllisyydestään. Yhteenkuuluvuuden tunteessa on kyse samaistumisesta johonkin ryhmään ja ryhmän hyväksynnästä, eli laajemmin yksilön sosiaalisista taidoista. Tehtävä- ja tavoitetietoisuudella tarkoitetaan vastuun ottamista, ongelmanratkaisutaitoja, aloitteiden tekemistä ja realististen tavoitteiden asettamista. Pätevydentunteet ovat onnistumisen kokemuksia. Yksilö pitää itseään arvostettuna ja taitavana, jolloin hän uskaltaa ottaa riskejä ja myös sietää pettymyksiä. (Aho & Laine 2004, 23.)

Kuvio 1

(Aho & Laine 2004, 23)

Kuvio 1 kuvaa viittä eri ulottuvuutta, jotka vaikuttavat itsetunnon kehittymiseen. Keskellä on itsetunto-pallo. Palloa ympäröivät samankokoiset pallot, joihin kuuluu turvallisuus, itseys eli itsensä tiedostaminen, liittyminen, pätevyys sekä teh-

tävä- ja tavoitetietoisuus. Kuviosta 1 huomaa, että kaikki viisi ulottuvuutta ovat jossain määrin päällekkäisiä, mutta vasta yhdessä ne muodostavat ihmisen itsetunnon. Ihminen sitoutuu itseensä ja toimii itseään vahventavasti ja ihminen ikään kuin unohtaa itsensä tässä tilanteessa ja pystyy suuntaamaan energiansa vuorovaikutustilanteisiin ja toisiin ihmisiin. Jos ihmisellä on jollain ulottuvuudella ongelmia, ei ihmisen itsetunto voi olla vahva. (Aho & Laine 2004, 23.)

3.2.3 Minäkäsityksen ja itsetunnon kehittyminen

6-7-vuotias lapsi arvioi omia fyysisiä ominaisuuksiaan, mutta hän ei osaa kertoa ja kuvailla psyykkisiä ominaisuuksia hyvin. Kuusivuotias voi kertoa olevansa pitkä tai lyhyt, mutta hän ei osaa kertoa, että onko hän luonteeltaan rehellinen vai ei. Minäkäsitys rakentuu kuusivuotiaan kuulemista ja näkemistä asioista. Minäkäsityksen tärkein määrääjä on suhde omiin vanhempiin ja lapsella on itsestään hyvin positiivinen kuva. Lapsen suurin pelko tässä vaiheessa on, etteivät aikuiset arvosta häntä. Kahdeksanvuotiaana lapsen itsetunto heikkenee ja ulkoinen minä on hyvin tärkeä. Lapsi asettaa itselleen liian vaativia tavoitteita ja vertaa omia saavutuksiaan muiden saavutuksiin. 8-vuotias tarvitsee jatkuvasti muiden hyväksyntää, joten lapsi saattaa mukautua toisten tahtoon ja näin ollen rajoittaa omaa toimintaansa. Lasten keskinäinen vertailu saattaa jarruttaa lapsen minäkäsityksen kehittymistä. (Aho & Laine 2004, 26–27.)

9-vuotiaana lapsi pystyy melko tarkkoihin itsearviointeihin. Epäonnistumiset ja onnistumiset muokkaavat lapsen käsitystä itsestään. 9-vuotias lapsi haluaa olla itsenäinen ja aikuinen ja tämä tuo välillä ristiriitoja kommunikaatiossa vanhempien kanssa. 9-vuotias lapsi yliarvioi herkästi kykynsä eikä hän myöskään vähättele vaarojen merkitystä. Kolmasluokkalainen on herkkä kritiikille ja hänellä on tarve miellyttää aikuisia. 10-vuotiaana lapsi analysoi tarkasti omia sekä muiden tunteita ja käyttäytymistä. Lapsi kiinnostuu uudesta ja suhtautuu itseensä realistisesti. Lapsi kärsii kiusanteosta ja on luonteeltaan teeskentelemätön ja avoin. 10-vuotiaalla on melko kiinteitä ystävyys-suhteita, jotka vaikuttavat itsetunnon kehittymiseen. Lapsen minäkäsitys heikkenee 10-vuotiaana, varsinkin fyysinen minäkuva on heikossa asemassa johtuen lähestyvistä murrosiästä. (Aho & Laine 2004, 27.) Työntekijöiden mukaan Tyttöjen Tuvan kävijöistä suurin osa kuuluu tähän ryhmään.

Ala-asteen loppuvaiheessa nuori alkaa etsiä omaa identiteettiään ja nuorella alkaa olla mukautumispaineita kaveripiirin vuoksi. 11-vuotias on emotionaalisesti rauhaton, labiili, eli hänen tunteensa ja mielipiteensä vaihtelevat nopeasti, sekä ahdistunut. Lapsi aiheuttaa ongelmia itselleen ja muille, koska mielipiteet muuttuvat jatkuvasti. Lapsi ei tunne itseään eikä koe olevansa arvokas tai pätevä toimimaan. 11-vuotiaalla on heikko itsetunto ja se heikkenee tässä vaiheessa vielä enemmän. 12-vuotiaana lapsi on ohittamassa vaikeaa ikävaihetta ja onkin jo tasapainoisempi kuin 11-vuotias. Kuudesluokkalainen havaitsee omat puutteensa ja tarkistaa minäkuvaansa kavereiden avulla. Kuudesluokkalainen osaa myös ennakoida toimintansa seuraukset ja osaa vaatia itsenäisyyttä päätöksenteossa. Minäkäsitys on melko jäsentynyt, fyysinen minäkuva on kaikista heikoin minäkuva-alue. (Aho & Laine 2004, 28.)

Nuoruusiässä 13–19-vuotiaana ihminen saa toisen mahdollisuuden. Murrosiän alkuvaiheessa nuori on itsekeskeinen ja hänen minäkäsityksensä heilahtelee. 13–14-vuotiaana perusitsetunto on vakio ja nuori etsii epäonnistumisen syitä ulkopuolisista tekijöistä. 13–14-vuotias ajattelee mustavalkoisesti asioita, ajattelu on myös stereotyyppistä ja epäloogista. Käyttäytymistä määräävät mallit, ystävyyssuhteet ja ulkoiset tekijät. Loevingerin mukaan (Aho & Laine 2004, 29) tämä kehitysvaihe on nimeltään impulsiivisuuden ja itsesuojelun taso. Nuori haluaa jäljitellä ja mukautua toisten tahtoon. Nuoren terve itsetunto säilyy kun nuori saa jäsenettyä identiteettinsä, löytää oman ideologiansa ja toimii itsenäisesti. Kasvattajan on tuettava näitä kaikin keinoin. (Aho & Laine 2004, 29.)

Lukioiän alussa (n.16-vuotiaana) nuori kokee varhaisen aikuisen siirtymävaihetta. Tämä vaihe on myös mukautumista, nuorella on hyvin stereotyyppinen ajattelutapa, nuori on kliseemäinen ja ryhmään kuuluminen on tärkeää. Nuoren tulee saada sosiaalista hyväksyntää ja maineesta on pidettävä tarkasti kiinni. Nuorella on ankara omatunto ja nuori odottaa aikuisilta emotionaalista tukea ja ohjausta. (Aho & Laine 2004, 29.)

3.2.4 Kehittymiseen vaikuttavat ympäristötekijät

Minäkäsitykseen vaikuttavia kasvuympäristötekijöitä ovat koti, koulu ja kaveripiiri. Kodin rakenneominaisuuksilla (perheen koko, eheys ja sosiaalinen tausta) on melko vähäinen merkitys itsetunnon kannalta. Lapsen asema sisarusjoukossa saattaa olla yhteydessä lapsen käsitykseen itsestään. Ahon ja Laineen (2004) mukaan esikoisilla ja ainoilla lapsilla on usein hyvä itsetunto, keskimmaisella lapsella on eniten alemmuudentunteita, koska hän saa ehkä vähiten huomiota ja joutuu kilpailemaan sisarustensa kanssa. (Aho & Laine 2004, 39.)

Perheen sisäinen vuorovaikutus on tärkeää itsetunnon kehittymisen kannalta, lapsen tulee kokea olevansa hyväksytty ja arvostettu perhepiirissä. Lapsen itsetunto kehittyy vahvaksi kun vanhemmat kannustavat, rohkaisevat ja käyttävät monipuolista vuorovaikutusta lastensa kanssa ja antavat lapsen tehdä myös itsenäisiä ratkaisuja sekä kannustavat lasta itsenäisyyteen. (Aho & Laine 2004, 39–40.)

Koulussa sekä luokkatovereilla että opettajalla on merkittävä rooli itsetunnon kehittymisessä. Lapsen itsetunto vahvistuu, kun opettajan odotukset lapsia kohtaan ovat positiiviset, hän antaa lapsille vaativampia tehtäviä, enemmän aikaa vastata ja vähemmän negatiivista palautetta. Opettaja vaikuttaa myös lapsen itsetuntoon ohjailemalla ja rakentamalla oppilaiden sosiaalisia suhteita esimerkiksi ryhmätöiden muodossa. (Aho & Laine 2004, 42.)

Kaveripiiriin on todistettu vaikuttavan enemmän poikien kuin tyttöjen itsetuntoon. Poikien itsetunto muodostuu saamasta suosioista toveripiirissä ja itsetunto on riippuvainen fyysisistä ominaisuuksista ja motorisista taidoista. Poikien suosio toveripiirissä määräytyy enemmän fyysisistä kuin psyykkisistä ominaisuuksista. (Aho & Laine 2004, 42–43.)

Ahon ja Laineen (2004) mukaan ihmisen minäkäsitys on muodostunut, kun minäkäsitys on kehittynyt fyysisten ominaisuuksien ja konkreettisen käyttäytymisen kuvauksesta abstraktien psyykkisten ominaisuuksien, arvojen, tunteiden ja asenteiden sisäistämiseksi. Tämä tapahtuu noin 12-13-vuotiaana, minkä jälkeen itsetunnon ydin alkaa pysyä hyvin vakiona. Vaikka itsetunto onkin melko stabiili,

terveen itsetunnon tunnusmerkki on joustavuus, kyky muuttua tilanteiden mukaan. (Aho & Laine 2004, 33.)

4 SUKUPUOLISENSITIIVISYYS

4.1 Mitä on sukupuolisensitiivisyys?

Sukupuolta voidaan tarkastella biologisena, sosiaalisena ja geneettisenä käsitteenä. Nummelinin mukaan (Anttonen, 2007) ihmisen biologisella sukupuolella tarkoitetaan sukupuolielinten määräämää sukupuolta, joka kertoo, että onko ihminen fyysisiltä ominaisuuksiltaan mies vai nainen. (Anttonen 2007, 8–9.) Sosiaalisella sukupuolella tarkoitetaan kulttuurillisia eroja miesten ja naisten välillä, jotka opitaan ympäristöstä. Sosiaalisella sukupuolella tarkoitetaan myös sitä, että käsitykset sukupuolesta rakentuvat vuorovaikutuksen kautta. (Punnonen 2006, 522.) Aaltosen mukaan (Anttonen, 2007) sukupuoliroolin omaksuminen tarkoittaa sitä, että yksilö vastaa ympäröivän yhteisön sukupuoleen kohdistuviin odotuksiin. Geneettisellä sukupuolella tarkoitetaan sukupuolikromosomien osoittamaa sukupuolta. (Anttonen 2007, 8–9.)

Venholan mukaan (Anttonen 2007) sukupuolta voidaan tarkastella kahdeksan eri osa-alueen kokonaisuutena. Nämä osa-alueet ovat: 1) sukurauhasten määräämä sukupuoli, 2) hormonien määrittämä sukupuoli, 3) vartalon sisällä sijaitsevat sukupuolielimet, 4) vartalon ulkoiset sukupuolielimet, 5) toissijaiset sukupuolen tunnusmerkit (esim. rinnat), 6) sukupuoliroolit, 7) sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuminen sekä 8) kromosomaalinen sukupuoli (XY, XX). (Anttonen 2007, 9.)

Lehtosen mukaan (Anttonen 2007) sukupuolen moninaisuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen kokee ja ilmaisee sukupuoltaan monin tavoin. Ihminen voi kokea olevansa mies tai nainen, sekä mies että nainen tai hän ei koe olevansa kumpikaan. Sukupuoli ei olekaan käsitteenä niin yksinkertainen kuin sen voisi kuvitella olevan. (Anttonen 2007, 10.)

Sensitiivinen - sana määritellään herkkätuntoiseksi ja sensitiivisyydellä tarkoitetaan herkkätuntoisuutta tai herkkyyttä. Anttonen (2007, 12) määrittää sensitiivisyyden sellaiseksi olemiseksi tai lähestymistavaksi, jossa esimerkiksi kasvatta-

jat ovat herkistyneitä, alttiita, valppaita ja avoimia tarkastelemaan kriittisesti omia arvojaan, asenteitaan ja toimintaansa. (Anttonen 2007, 12.)

Sukupuolisensitiivisyydellä voidaan tarkoittaa sukupuolinäkökulman huomioimista kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja toiminnoissa (Anttonen 2007, 11.). Varpu Punnosen mukaan (Anttonen 2007) sukupuolisensitiivisyydellä voidaan tarkoittaa myös kykyä erottaa naisten ja miesten erilaisuus esimerkiksi tarpeissa sekä kykyä kuunnella sukupuolien välisiä eroja erilaisissa asiayhteyksissä. Sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan myös ajattelutapaa ja toimintaa, jossa voidaan arvostaa seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuutta. (Anttonen 2007, 13.)

Varpu Punnosen (2006) mukaan sukupuolisensitiivisellä lähestymistavalla tarkoitetaan sitä, että tunnistetaan sukupuolen vaikutus ihmisen elämään ja ihmisen tekemiin ratkaisuihin. Ollaan siis tietoisia siitä, että mitä yhteiskunta odottaa miehiltä ja naisilta. Kun nämä ominaisuudet on tunnistettu, voidaan alkaa muuttaa moninaisuutta ja useampia vaihtoehtoja kummallekin sukupuolelle sallivaan suuntaan. (Punnonen 2006, 521–522.)

4.2 Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä

Varpu Punnosen mukaan (Anttonen 2007, 20) sukupuolisensitiivinen nuorisotyö huomioi kasvatustehtävän sekä sukupuolen yhteiskunnallisen merkityksen. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö pohjautuu tietoisiin valintoihin ja perusteisiin. Sen pohjalta voidaan vähentää sukupuoliroolien aiheuttamaa jännitettä, tarkastella sukupuoleen liittyviä viestejä, antaa samaa sukupuolta olevalle nuorelle turvallisen aikuisen tukea ja roolimallia, antaa ryhmän tukea sekä parantaa työn laatua. Jussi Aaltosen mukaan (Anttonen 2007, 20) sukupuolisensitiivinen nuorisotyö antaa ennakkoluulottomasti tilaa erilaisille kokeiluille olla tyttö tai poika. (Anttonen 2007, 20.)

Sukupuolisensitiivisyys saatetaan sekoittaa sanaan sukupuolineutraalius. Näille käsitteille on yhteistä se, että molemmat haluavat kyseenalaistaa ja purkaa sukupuoliroolien ja stereotyyppiseen sukupuoleen liittyviä käsityksiä. Radikaali

sukupuolineutraalius voi kuitenkin salata lapselta ja lapsen ympäristöltä sukupuolen kun taas sukupuolisensitiivisen näkökulman mukaan sukupuoli on lapsen tärkeä osa jota ei saa piilottaa. (Eischer & Tuppurainen 2009, 16.)

Tyttöjen Talot ja myös Tyttöjen Tupa käyttävät naistietoista ja sukupuolisensitiivistä työtettä. Naistietoisuus on osa sukupuolisensitiivisyyttä. Naistietoisuus-käsitteellä tarkoitetaan ymmärrystä ja tietoisuutta tytöksi ja naiseksi kasvamisesta naisena olemisen historian kautta. Historian kautta voidaan ymmärtää yhteiskunnallisia arvostuksia ja odotusten vaikutuksia. Tämä tähtää omannäköisen naiseuden löytymiseen ja ”sinuksi” tulemiseen itsensä ja ympäröivän maailman kautta. (Eischer & Tuppurainen 2009, 17.)

Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö tarkoittaa poikien ja tyttöjen erityistarpeiden tunnistamista heidän voimaannuttamiseksi, syrjäytymisen ehkäisyyn ja elämänhallinnan ja osallisuuden tukemiseksi (Näre 2006, 542). Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tavoitteena on antaa nuorelle mahdollisuus kasvaa juuri omanlaisekseen, arvokkaaksi ja ainutlaatuiseksi omaksi itsekseen. Tämä vaatii nuorisotyön ohjaajalta kykyä reflektoida omaa ohjaajuuttaan, siihen liittyviä arvoja, asenteita sekä normeja. Ohjaajan täytyy ottaa myös ohjaustilanteessa huomioon sukupuoli sekä kehittää sukupuolelle sopivia työmenetelmiä. (Anttonen 2007, 20.)

Punnosen (2006) mukaan sukupuolisensitiivisessä työssä pyritään purkamaan sukupuolen mukaan tiukasti kahtiajakautunutta maailmaa. Keskeinen ajatus on, että kannustetaan nuoria naisia ja miehiä olemaan oma itsensä ja toimimaan tasavertaisessa vuorovaikutussuhteessa. Nuorisotoimi voi tarjota paikan erilaisille identiteettikokeiluille ja identiteetin etsintään, jossa voi etsiä ja löytää itselleen sopivia olemisen tasoja. (Punnonen 2006, 523.)

Sukupuolisensitiivisellä työotteella tarkoitetaan sukupuoleen liittyvien erityispiirteiden nostamista ja sukupuolelle ominaisten kasvamisen kipukohtien tunnistamista. Tällä tavalla voidaan luoda tilaa nuorelle kasvaa itsensä näköiseksi naiseksi tai mieheksi ja kyseenalaistaa stereotyyppisiä sukupuolirooleja. (Eischer & Tuppurainen 2009, 3.)

Sukupuolisensitiivinen näkökulma lähtee siitä että omaan sukupuoleen identifi-
oituminen on tärkeä osa tervettä kasvua. Se vahvistaa itsetuntoa ja vapauttaa
arvostamaan toista sukupuolta. Sukupuolisensitiivisellä työotteella autetaan
nuorta löytämään oma tiensä kasvaa mieheksi tai naiseksi monien vaihtoehto-
jen joukosta. Sukupuolisensitiivisellä työotteella korostetaan, että ei ole olemas-
sa vain yhtä tapaa olla nainen tai mies. (Eischer & Tuppurainen 2009, 16.) Tyt-
töjen Tuvalla käy paljon eri-ikäisiä naisia ja tyttöjä sekä Tuvalla käy paljon erilai-
sia aikuisia esimerkiksi opiskelijoiden myötä. Tyttöjen Tuvalla halutaan näyttää
esimerkkiä, että jokainen tapa olla nainen on oikea. (Isosisko- ja Tyttöjen Tupa-
toiminta- toimintatavat ja menetelmät 2010, 12.)

4.2.1 Sukupuolisensitiivinen tyttötyö

Tyttöjen Tuvan lisäksi sukupuolisensitiivistä tyttötyötä käytetään myös Tyttöjen
Taloilla, jotka sijaitsevat Helsingissä, Tampereella, Oulussa, Turussa ja Kuopi-
ossa. Tyttötyötä tehdään myös eri muodoissa Jämsässä, Iisalmessa, Kajaanis-
sa, Vaasassa ja Lahdessa. (Tyttötyön kotisivut. Luettu 29.10.2011)

Tyttötyöllä tarkoitetaan nuorisotyötä, jossa kohteena on nainen tai tyttö. Tyttö-
työssä huomioidaan kasvatustehtävä ja sukupuolen yhteiskunnallinen merkitys.
Tyttötyö on suunnattu tytöille, soveltuu tyttöjen erilaisiin tarpeisiin, ja ottaa huo-
mioon tyttöjen kehityksen. Tyttötyö pystyy tekemään sukupuolen mukaan eriy-
tynyttä toimintaa ja tukemaan tyttöjen kasvua nuoreksi naiseksi. (Nitovuori
(toim.) 2001, 9.)

Sukupuolenmukaista eriyttämistä on alettu käyttää, koska on huomattu, että
neutraalius nuorisotyössä voi toimia itseään vastaan häivyttämällä osan erilais-
ten tarpeiden huomioinnista. Neutraali toiminta nuorisotyössä kääntyy usein
poikia suosivaksi, joten erillistoimintaa pidetään ratkaisuna joka edistää tasa-
arvon toteutumista. Eriytymisen hyödyntäminen ja erilaisuuden huomaaminen
ovat tyttötyön peruslähtökohtia. (Nitovuori (toim.) 2001, 11.)

Eriytyneellä tyttötyöllä kyetään saavuttamaan ainakin seuraavia etuja:

1. Tyttötoiminnalla pyritään vähentämään sukupuoliroolien aiheuttamaa jännitettä ja helpottamaan tyttöjen oman identiteetin löytymistä. Sekaryhmissä on aina jonkun verran sukupuoliroolipelejä. Kun rooli on vapaampi, on myös helpompi hyväksyä itsensä ja toiset, joka taas helpottaa toimintaa myös sekaryhmissä. Tyttötoiminnassa tyttö voi oppia arvostamaan itseään realistisemmin, tuntemaan itsensä paremmin ja tiedostamaan oman ainutlaatuisuutensa. Myös tyttöjen omat päämäärät ja vahvuudet selkiytyvät.
2. Tyttöryhmissä kyetään tukemaan tyttöjä aikuistumiseen, naiseuteen ja itsetuntoon liittyvissä kysymyksissä. Tyttötoiminnassa pystytään miettimään sukupuoleen liittyviä viestejä ja tukemaan tyttöjen aikuistumista sekä naiseutta määräämättä millainen nainen tytön tulee olla. Nykyhteiskunnassa myös naisellisuus on melko pirstaleinen käsitys, joten tyttötyössä pyritään etsimään positiivista naisellisuutta.
3. Murrosikäiset tytöt tarvitsevat naisen mallia, joten tyttötoiminta antaa turvallisen aikuisen tukea ja roolimallia. Nuoret naiset ovat erkaantumassa vanhemmistaan, mutta he tarvitsevat silti tukea kasvussaan, jota tyttötyö voi tarjota. Ulkopuolisen naisen malli voi olla arvokas ja positiivinen samastumiskohde. Myös ohjaaja voi oppia itsestään, saada syvemmän kontaktin nuoreen ja pohtia omaa naisellisuuttaan.
4. Tyttötoiminnassa saa ryhmän tukea. Ryhmät ovat luottamuksellisia, turvallisia ja hyväksyviä. Tyttöryhmissä on valmius intiimeihin keskusteluihin ja yhteistoimintaan. Ryhmissä voidaan myös rohkaista oman mielipiteen muodostamiseen ja ilmaisuun. Tyttöryhmässä pystytään myös jakamaan erilaisia kokemuksia liittyen naiseuteen.
5. Tyttötoiminnan avulla voidaan havaita nuorison moninaisuus ja tuottaa sellaista vapaa-ajan toimintaa, jolle on tarvetta tyttöjen keskuudessa.

(Nitovuori (toim.) 2001, 12–13.)

Tyttöjen Tuvan tunnuslauseena toimii "ole juuri sellainen kuin olet, muuten ei ole ketään kaltaistasi". Tyttöjen Tuvan toiminnassa tuetaan itseilmaisua esimerkiksi kannustamalla tyttöjä keksimään ja esittämään näytelmiä, kirjoittamalla Tyttöjen

Tuvan omaan lehteen, Prinsessasanomiin, tarinoita. Tyttöjen Tuvalla on mahdollisuus tehdä myös erilaisia askarteluja, käsitöitä, maalauksia, piirustuksia ym. joilla voi tuoda omia ajatuksiaan julki. (Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta- toimintatavat ja menetelmät 2010, 12.)

Tyttöjen Tuvalla on myös Barbitaivas, jossa kaiken ikäisillä tytöillä on lupa leikkiä Barbinukeilla sekä harjoitella näiden avulla erilaisten roolien ottamista sekä kokeilla erilaisia henkilöhahmoja. Tyttö voi Barbienukkien avulla hakea omaa identiteettiään sekä vahvistaa omaa itsetuntemustaan. (Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta- toimintatavat ja menetelmät 2010, 12.)

Tyttöjen Tuvalla on myös teatteri, jossa roolin ottamiset, pukeutumiset, näytelmät ja esitykset vahvistavat myös sukupuolitietoisuuden hahmottamista. Tyttöjen Tupa on myös ottanut toiminnassaan huomioon tyttöjen erityistarpeet ja ongelmat sekä jokaista tyttöä pyritään tukemaan yksilöllisesti voimaantumiseen, vahvistamaan tytön omaa elämänhallintaa ja osallisuutta sekä ehkäisemään tytön syrjäytymistä. Tyttöjen Tupa käyttää voimaantumisen tukemisessa esimerkiksi valokuvausta, hyvien puolien korostamista mm. vaatteilla, meikeillä, kynsilakoilla ja kampauksilla. Elämänhallintaa tuetaan rutiineilla, ennakoitavuudella, rehellisyydellä, luottamuksella sekä säännöillä. (Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta- toimintatavat ja menetelmät 2010, 12.)

5 SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN

Valitsimme toiseksi teoriataustaksi sosiokulttuurisen innostamisen, koska kyseinen viitekehys on toinen Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminnan ohjaavista sosiaalipedagogisista työorientaatioista. Sosiokulttuurinen innostaminen on sosiaalipedagogiikan toimintamuoto ja se näkyy Isosisko- ja Tyttöjen Tuvan arjessa vahvasti. Sosiokulttuurinen innostaminen on ammatillista toimintaa ja sen tiedeperusta löytyy sosiaalipedagogiikasta. (Kurki 2000, 44). Innostamisella herätetään pedagogista tietoisuutta, osallisuutta ja luovuutta. (Kurki 2000, 11). Sosiokulttuurisella innostamisella pyritään vaikuttamaan ihmisten elinoloihin ja kantamaan vastuuta yhteiskunnallisista asioista innostamisen keinoin (Mönkkönen, Nurro & Väisänen 2000, 20).

5.1 Innostamisen synty

Innostamiseen vaikuttavat juuret löytyvät Ranskasta ja toinen anglosaksiselta kielialueelta. Ranskalainen malli levisi espanjalaiselle kielialueelle ja on sieltä saanut voimaa ja selkeyttä. Ranskassa innostaminen keskittyi kulttuuriseen ja vapaa-ajan kasvatukselliseen toimintaan ja anglosaksisella alueella taas painotettiin yhteisöjen kehittymiseen. Molemmat ajatukset yhdistyvät modernissa sosiokulttuurisessa innostamisessa. (Kurki 2000, 35.) Käsite innostaminen tulee latinankielestä, sanasta anima, joka tarkoittaa elämää tai elähdyttämistä. Käsite voidaan johtaa sanasta animus, jolloin ilmeisinä yhteyksinä nähdään motivaatio, liike ja voima. Näin ollen käsitteellä on olemassa kaksoismerkitys, toisaalta antaa elämä ja toisaalta asettua suhteeseen. Innostamisen sanan alkuperäinen tarkoitus on elämän antaminen, toimintaan motivoituminen, suhteeseen asettuminen ja yhteiskunnan puolesta toimiminen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 203.)

Kurjen, Nivalan ja Sipilä-Lähdekorven (2006, 90) mukaan, innostamista on esiintynyt kautta aikojen, jolloin on vaikeaa määrittää sen tarkkaa syntyhetkeä. Käsitteenä ja toimintana innostaminen sai alkunsa sodanjälkeisessä Ranskassa. Tällöin sosiokulttuurinen innostaminen pyrki elvyttämään demokraattisia arvoja. Innostaminen löydettiin Education populaire -liikkeen kautta. Projektiluon-

teisesti ja erilaisten yhdistysten kautta toimivan liikkeen avulla pyrittiin opetuksen demokratisointiin. Demokratisoinnilla tavoiteltiin kaikkien ihmisten osallisuutta. (Hämäläinen & Kurki 1997, 196–197.)

Varsinaiseksi ammatiksi innostaminen tuli 60-luvulla ja se toimi vapaaehtoistyön pohjalta. Unesco otti innostamisen käsitteen ja innostaminen levisi Ranskasta muualle Eurooppaan, Kanadaan, Latinalaiseen Amerikkaan sekä Espanjaan. Brasilialainen kasvatustieteilijä Paulo Freire oli etenkin 60-luvulla erittäin vaikuttava henkilö innostamisen leviämiseen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 197.)

5.2 Innostaminen Suomessa

Suomalaista sosiokulttuurista historiaa loivat 1800–1900-luvun vaihteessa muun muassa uskonnolliset herätysliikkeet, raittius- ja työväenliike, nuorisoseuraliike, harrastajateatteritoiminta, kansan- ja työväenopistot, naisliike, vapaapalokunta-toiminta, erilaiset kyläyhteisöjen hankkeet, settlementiliike ja osuustoiminnalliset aktiviteetit. Nämä liikkeet toimivat edelleen ja niiden lisäksi on tullut lisää vapaaehtoisyhdistyksiä ja uusia kansalaistoiminnan muotoja. (Kurki, Nivala & Sipilä-Lähdekorpi 2006, 90.) Suomeen sosiokulttuurinen innostaminen on Kurjen mukaan rantautunut muutama vuosi sitten (Kurki 2000, 45). Innostaminen näyttäytyy Tampereen yliopiston nuorisotyön koulutuksessa ja ammattikorkeakoulujen sosiaalipedagogisissa tai kulttuurityön ohjelmissa (Kurki 2000, 46).

5.3 Innostamisen tavoitteet

Innostamisessa esiintyy kaksi päätavoitetta, joista toinen pyrkii herättämään elämää henkiin siellä, missä sitä ei ole. Innostamisen keinoin pyritään herättämään ihmisten tietoisuutta ja saamaan ihmiset liikkeelle. (Kurki 2000, 19.) Tavoitteella luodaan liikettä ja tuetaan aloitteellisuutta. Toisena tavoitteena on tukea jo olemassa olevia kykyjä ja saada ne liikkeelle. Innostamisen keinoin tavoitellaan ihmisten kasvamista aktiivisiksi toimijoiksi yhteisössään ja pyritään saamaan ihmiset tietoisiksi omasta toiminnastaan, kuinka se liittyy laajempaan yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. (Kurki 2000, 20.) Tavoitteessa vahvistetaan, herätetään, motivoidaan yksilöiden ja ryhmien kykyjä ja voimia

sekä heidän osallistumisestaan sosiaaliseen, kasvatukselliseen ja kulttuuriseen toimintaan (Kurki 2000, 23). Innostamisessa yhdistyvät kolme elementtiä, jotka ovat: kasvatuksellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Näiden kolmen elementin avulla pyritään ihmisten sitoutuneisuuteen yhteisössä ja yksilön omien arvojen kehittymiseen. Kasvatuksellisella toiminnalla tavoitellaan ihmisen asenteiden muutosta, persoonallista kehittymistä, kriittisen ajattelun kehittymistä, oman vastuun tiedostamista, herkistymistä ja motivaation heräämistä. Sosiaalisella ulottuvuudella keskitytään ryhmään ja yhteisöön. Ihmisten oma osallistuminen ja sen avulla integroituminen, eli liittyminen yhteisöön ja yhteiskuntaan on sosiaalisen ulottuvuuden pyrkimys ja toisaalta näiden kahden transformaatio, eli laadullinen muutos. Kulttuurisella ulottuvuudella pyritään luovuuden ja monipuolisen ilmaisun kehittymiseen kulttuurisen toiminnan avulla ja käyttämällä taiteita erilaisin keinoin. (Kurki 2000, 46–47.) Innostaminen poistaa yhteiskunnassa esiintyviä tukahduttavia mekanismeja kulttuurista ja auttaa ihmisiä heidän kulttuurisen identiteettinsä vahvistumisessa. (Kurki 2000, 84).

Kurki ja muut ovat kuvanneet sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteet seuraavasti:

1. Sosiaalisen liikkeen ja sosiaalisen muutoksen luomiseen ja vahvistamiseen pyritään vaikuttamaan innostamisella.
2. Innostaminen on kasvatusta, joka juurtuu aktiiviseen ja osallistavaan pedagogiikkaan ja siitä nousevaan metodologiaan.
3. Innostamisen avulla pyritään elitistisellä näkemyksellä kulttuurista murtamaan harvojen yksinoikeutena. Tunnustetaan jokaisen ihmisen kyvyt toimia oman elämänlaatunsa luojana ja aktiivisena osallistujana yhteisönsä kehitykseen.
4. Innostaminen vahvistaa sekä luo itsenäisiä sosiaalisia ryhmiä ja toimivia ryhmäprosesseja.
5. Innostamisessa yhdistyy sellaiset sosiaaliset käytännöt, jotka aikaansaavat aloitteellisuutta, osallistumista sekä toiminnan ja sen merkityksen pohdinnan vuorovaikutuksena.
6. Innostamisessa on kaksi keskeistä asiaa. Toinen niistä on aatteellis-filosofinen kehys ja toisena on filosofisesta kehyksestä nousevat menetelmät ja tekniikat. Huomioitavaa on, etteivät kaikki menetelmät sovi innostamiseen.

7. Innostaminen perustuu aina suunniteltuun ja päämäärätietoiseen toimintaan. Pohdittavana on mitä ihminen yhteisössään, alueellaan ja yhteiskunnassaan on, eli toimintojen suunnittelu, toteutus ja arviointi keskittyvät persoona ja yhteisö – käsitteiden ympärille.
8. Innostaminen on kommunikaation välinen järjestelmä yksilöllisen ja ryhmien välillä sekä horisontaalisella että vertikaalisella tasolla.

(Kurki ym. 2006, 83–84.)

Ensimmäisessä kohdassa nähdään, että ensisijainen toimija sosiaalisen liikkeen ja muutoksen aikaansaamisessa on ihminen itse. Innostamisen ammatillisen toiminnan perusedellytys on ihmisten saattaminen yhteen niin, että dialogia ja liikettä voisi tapahtua. Toisessa kohdassa pyritään asenteiden ja ihmisten välisen suhteiden muutokseen. Innostaminen nähdään kasvatuksena eikä niinkään opetuksena. Innostamisessa välitetään tietoa, motivoidaan ja herätellään niin yksilöissä kuin ryhmissä halua ottaa kasvatusvastuuta itselleen. Keskustelut tulisi perustua subjekti-subjekti- suhteisiin, jolla tarkoitetaan sitä, että auktoriteetti asemassa oleva ihminen ei toimi tiedonjakajana, vaan hän on yhdessä keskustelija, kanssakulkija ja dialogiin johdattaja. Kolmannessa kohdassa tavoitellaan kulttuurista demokratisaatiota ja kulttuurista demokratiaa, jolla pyritään saavuttamaan tämä tavoite. Kulttuurinen demokratia ja kulttuurinen demokratisaatio ovat sosiokulttuurisen innostamisen sosiaalipedagogisia määrittelyjä. Kulttuurisen demokratian tavoitteena on, että jokainen ihminen kykenisi käyttämään kaikkia kykyjään, ohjaamaan elämäänsä ja kulttuuriaan. Käytännössä taas edistetään osallistumisen prosesseja ja yhteenliittymisen erilaisia muotoja. Kulttuurisessa demokratisaatiossa ihmisille jaetaan mahdollisimman laajasti kulttuurituotteita. Näin suurin osa ihmisistä pääsisi osallisiksi kulttuurin tuotteista. Sosiokulttuurisella innostamisella tavoitellaan parempaa elämisen laatua persoonien, ryhmien, yhteisöjen ja ihmisten kohtaamien todellisuuksien muutoksessa. (Hämäläinen & Kurki 1997, 217–219.)

Neljännessä kohdassa innostamisen kulmakivinä toimii ryhmäidentiteetti, ryhmän kuulumisen vahvistaminen ja vahvistuminen. Tavoitellaan itsenäistä, omaehtoista ja tavoitteellista toimintaa ryhmässä, jolloin innostajan ammatillinen toiminta tulee tarpeettomaksi. Viidennessä kohdassa korostuu vuorovaikutus ja

osallistuminen sosiokulttuurisessa innostamisessa. Tuetaan yksilö- ja ryhmätasolla ihmisten vapautta ja oma-aloitteisuutta. Toiminnassa suositaan jatkuvia ja pysyviä prosesseja. Kuudennessa kohdassa autetaan ihmisiä tiedostamaan tarpeitaan ja ongelmiaan ja ratkaisemaan yhdessä ongelmia vuorovaikutuksen avulla. Seitsemännessä kohdassa vahvistetaan yksilöitä ryhmiä ja identiteettiä omassa kulttuurisessa ja sosiaalisessa kehityksessään ja oman alueensa ja yhteisönsä sisällä. Kahdeksas elementti rakentaa yksilöiden ja ryhmien välille horisontaalisia vuorovaikutuksen verkkoja. Tavoitteena on vahvistaa ihmisten autonomiaa ja vapautta. Innostamisen toiminnan kentällä pyritään monipuoliseen ryhmätoimintaan ja edistetään yleisön ja viranomaisten vuorovaikutusta. (Kurki 2000, 24–28.)

Innostamista voidaan toteuttaa useilla eri elämisen alueilla ja sisältäen monia metodeja. Innostamista voidaan tarpeen mukaan jaotella ja luokitella paikan, ryhmän, alueiden, aktiviteettien tai tavoitteiden mukaan joissa innostamista toteutetaan. Innostamista on nähty välttämättömäksi luokitella monin tavoin, koska on sosiaalista, kulttuurista ja yhteisöllistä innostamista, joten innostamisesta on helpompi tehdä analyysia sen jaottelun mukaan, joiden kanssa ollaan tekemisissä ja lisäksi uusia innostamisen tapoja löytyy koko ajan. (Hämäläinen & Kurki 1997, 200.)

Innostamisella on monia tehtäviä yhteiskunnan kriiseissä. Innostamisella pyritään nostamaan esiin kriittistä näkökulmaa ympäristöstä ja muuttamalla ympäröivää todellisuutta ja luomaan tavoitteita niin, että olemassa olevia tavoitteita ja välineitä täydennetään, jotka auttavat saavuttamaan sen, mitä ihmiseltä uupuu. Ihmisten laajemmalla osallistumisella kulttuuriin ja sen kaikkiin alueisiin on innostamisen yksi pyrkimys. (Hämäläinen & Kurki 1997, 199.)

5.4 Yhteisöllisyys ja osallisuus innostamisessa

Kurki nostaa kirjassaan esiin sen, että sosiokulttuurisen innostamisen perusedellytys on aidon yhteisön rakentuminen. Ihmiset jakavat yhteisen tietoisuuden ja yhteiskunnan rakenteita voidaan muovata pyrkien yksilön ja yhteiskunnan suhteen ja laadun parantamiseen. Aito yhteisöllinen suhde on sitä, että sitoudu-

taan toimintaan ja koetaan toiminta merkitykselliseksi. Kun sosiaalinen toiminta on yhteisten kiinnostusten ja arvojen ohjaamaa, voidaan sitä kutsua yhteisöksi. Yhteisöllisyyden suhteen tunnusmerkkejä ovat: dialogi, avoimuus, yhteenkuuluvuus, uudistuminen, integraatio ja pysyvyys. Aidon yhteisön saavuttaminen vaatii pohjaksi kasvun prosessin. (Kurki 2000, 129–132.)

Aito osallisuus lähtee aina motivoitumisesta ja herkistymisestä. Herkistymisellä tarkoitetaan ihmisten herättelemistä arkielämästä, jossa pyritään pääsemään kosketuksiin heidän tietoisuutensa kanssa. Motivoinnilla herätellään tiettyjä mielenkiinnon kohteita, jotka toimijat kokevat arvokkaaksi ja merkitykselliseksi heidän oman elämänsä kannalta. Jotta herkistyminen ja motivoituminen voisi tapahtua, tulee olla tietoa vallitsevasta todellisuudesta. Ryhmässä toimiville jäsenille tulee antaa valmiuksia toimia innostamisen tehtävässä. (Kurki 2000, 133–135.)

5.5 Innostajan tehtävät

Innostajan tehtävänä on auttaa omalta osaltaan ihmisiä löytämään yhteisiä ymmärryksen ja erilaisia vuorovaikutuksen kanavia. Tavoitteet määrittyvät tarpeiden, toiveiden ja ongelmien perusteella ryhmissä. Tiedostamattomatkin tarpeet pyritään saamaan tiedostetuiksi ja ymmärretyiksi. (Hämäläinen ym. 1997, 205.)

Kurjen mukaan innostamisen ammatin ydin on syvä humanisuus. Henkilökohtainen turvallisuus jokapäiväisessä elämässä on tavoitteena innostajan ammatissa. Innostaja on ryhmänjohtaja, kasvattaja ja esimerkki. Ammatillisen innostajan keskeisiä piirteitä ovat vastuullisuus, itsekriittisyys, tutkimuksellinen ja luova henki, globaalit visiot, vakavuus täyttää antamansa lupaukset ja tekemänsä sitoumukset sekä innostajan tulee tuntea itsensä hyödylliseksi, mutta ei välttämättömäksi. Innostajan ammatissa on kolme tasoa ja perustasolla toimitaan erilaisien projektien parissa ja yleensä moniammatillisissa työryhmissä. Innostaja toimii ohjelmien ja projektien järjestelijänä. Perustaso on innostajien perinteisin toiminnan taso. Toisessa tasossa, eli teknisessä tasossa toimitaan erilaisten projektien ja ryhmien johtamisessa ja koordinoimisessa. Teknisessä tasossa innostajalta vaaditaan ammatillista koulutusta, joko ammattikorkeakoulututkinto

tai alempi yliopistollinen koulutus. Kolmas taso on suunnittelun ja arvioinnin taso, jolloin innostaja toimii suunnittelun ja tutkimuksen tehtävissä. Suunnittelun ja arvioinnin tasolla innostajalta vaaditaan korkeaa ja ylempää yliopistollista koulutusta. Innostajan toiminta on hyvin moninaista. (Kurki 2000, 80–83.)

Hyvältä innostajalta vaaditaan hyvää itsetuntemusta ja halua kehittyä ja kehittymisen kautta päästä psyykkiseen tasapainoon ja kypsyyteen. Innostajan tulee luottaa ryhmänsä jäsenien ominaisuuksiin ja kykyihin ratkaista itse ongelmat ja kehittyä eteenpäin. Innostajan tulee ymmärtää, mikä merkitys ihmissuhteilla ja niiden luonteella on. Tämän avulla innostaja pystyy luomaan ryhmäsuhteita. Innostajan tulee osata ratkaista ongelmatilanteita ja pystyä kohtaamaan niitä sekä vähentämään jännitteitä. Innostajan tärkeä ominaisuus on osata johtaa johtamatta, johon päästään innostajan persoonallisuudella ja dynaamisuudella niin, että innostaja herättelee ja yllyttää ilman määräilyä. Innostajan pitää pystyä organisoimaan suuriakin määriä asioita ja ihmisiä sekä kykyä omistautua työlleen. Innostajan tulee kyetä työssään sisäistämään uusia tekniikoita ja tietoja. (Kurki 2000, 80 – 83.)

Kurki tuo esiin innostajan kolme päätyyppiä, jotka ovat: militantti innostaja, tekninen innostaja ja välittäjänä toimiva innostaja. Militantti innostaja on karismaattinen ja pyrkii herättämään ihmisten tietoisuutta. Humanistiset arvot ohjaavat hänen toimintaansa. Tekninen innostaja on toiminnan parissa tehokas, järkiperäinen ja uskollinen työnantajan tavoitteille. Tekninen innostaja suuntaa työssään käytäntöön ja hänellä on paljon menetelmiä, joita käyttää välineellisesti. Välittäjänä toimiva innostaja luo ja etsii sosiaalisen interaktion mahdollisuuksia, neuvotteluverkostoja ja sopivia kommunikaatioverkostoja. Välittäjän tehtävä näkyy suhteiden luomisena. Nämä kaikki kolme päätyyppiä näyttäytyvät kaikessa innostamisen muodoissa. Hyvän innostajan tulisi olla piirteitä kaikista kolmesta ulottuvuudesta. (Kurki 2000, 84–85.)

5.6 Innostamisen kylmä ja kuuma maailma

Kylmä maailma edustaa innostamisen näkökulmasta teknistä maailmaa. Tässä keskeisinä elementteinä näkyvät kulutusmalli ja taloudellisten näkökohtien ensi-

sijaisuus. Kylmässä maailmassa pyritään vaikuttamaan epätasa-arvon seuraamukseen, muttei niiden syihin. Kylmässä maailmassa suunnataan kohti järjestystä ja se välitetään ylhäältä alas kansalle, eikä alhaalta ylöspäin. Dal Maso ja Kuosmanen nostavat artikkelissaan esiin sen, että Suomen yhteiskunnassa on vahvistunut tekninen ajattelu- ja toimintatapa. Yhteiskunta on yritys yhteiskunta ja asiat nähdään mitattavina, laskelmoivina ja hallittavissa olevina muotoina. Tästä seurauksena on herännyt kiinnostus prosessien hallintaan, suorituksiin sekä niiden seurantaan ja valvontaan. Artikkelin nostaa esiin, että vuosituhannen alussa teknokulttuuri on lopullisesti syrjäyttämässä kaikki luontaiset, sosiaaliset ja inhimilliset kehitysprosessit (Dal Maso & Kuosmanen 2008, 36.)

Kuumassa maailmassa pureudutaan hallitsevia ja tukahduttavia järjestelmiä vastaan. Kuumassa maailmassa innostamisella on taisteleva luonne ja se suuntautuu markkinataloutta, keskiluokkaisuutta, passiivisuutta, välinpitämättömyyttä, byrokratiaa, teknokratiaa, yhdenmukaisuutta ja yhteiskunnan yksilotteisuutta vastaan. Innostaminen on sosiaalisen vastarinnan liike. (Kurki 2000, 67-69.) Teknokratiolla tarkoitetaan oppia, jonka mukaan tekniikalla ja tekniikan osaajilla tulisi olla johtoasema yhteiskunnassa (Korpela 2008. Pienehkö sivistyssanakirja. Luettu 19.9.2011).

6 TYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ HAASTATTELUSTA

Opinnäytetyömme ensimmäisenä tutkittavana asiana oli, että miten sukupuolisensitiivisyys ja sosiokulttuurinen innostaminen näkyvät Tyttöjen Tuvan toiminnassa. Selvitimme näitä kysymyksiä työntekijöiden haastattelulla, jonka toteutimme teemahaastattelulla Tyttöjen Tuvalla. Haastattelu oli parihaastattelu, jossa annoimme teemat työntekijöille ja kysyimme kysymyksiä teemoihin liittyen. Aineisto litteroitiin ja analysoitiin ja tekstistä nousi monia teorialle tyypillisiä aiheita.

6.1 Sosiokulttuurinen innostaminen

Haastattelussa käytimme seuraavia teemoja liittyen sosiokulttuuriseen innostamiseen: arki, työntekijöiden rooli, luovuus ja yhteisöllisyys.

Arki Tyttöjen Tuvalla sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta

Työntekijöiden mukaan sosiokulttuurinen innostaminen näkyy arjessa parhaiten siten, että toiminta lähtee tyttöjen tarpeista ja toiveista ja näitä toiveita pyritään toteuttamaan mahdollisimman paljon. Tyttöjen Tuvan seinällä on papereita, jossa on kysymyksiä esimerkiksi tulevista tapahtumista ja tytöt saavat kertoa toiveitaan joko näille papereille tai suoraan työntekijöille sekä olla mukana toteuttamassa toimintaa.

Kaikkien toimintojen suunnitelmissa näkyy myöskin ja ihan niin kuin tilojen sisustamisessa ja kaikessa, että tytöiltä on paljon kysely, että mitä ne haluaa tänne Tyttöjen Tuvalle ja mitä ne haluaa jossain tapahtumassa vaikka on ja kaikki niin ku kerätään semmosia toiveita ja tarpeita ja sitten niitten mukaan toteutetaan toimintoja ja tarpeita. (Työntekijä 1)

Et esimerkiksi Halloween-juhlan ohjelma toteutetaan sosiokulttuurisen innostamisen periaatteen mukaisesti, eli nuoret otetaan mukaan tai nuoret ovat alusta asti suunnittelussa, mukana toteuttamisessa, valmistelussa, oikeestaan kaik-

sa mahdollisessa ja myös sillä tavalla, että nuorella on heidän kokoisensa vastuun. (Työntekijä 2)

Yllä olevista haastattelulainauksista nousi esiin se, että tytöt ovat toiminnan vaikuttajia, jotka toteuttavat toimintaa ja myös luovat uutta toimintaa, sekä heitä kuullaan ja huomioidaan Tyttöjen Tuvalla. Työtä ei tehdä aikuislähtöisesti vaan tyttöjen kautta ja työntekijät kuuntelevat myös piiloviestejä, joita tytöt tuovat esiin keskusteluissaan ja käytöksellään.

Voi olla, et me huomataan niitten keskusteluista, että tää vois olla semmonen, mikä on niiden tarve, tulee esille sieltä keskusteluitten kautta ja sitten me lähettään sitä toteuttamaan sitten sitä että ei niin, että aikuiset keksii vaan että havainnoidaan niitä tyttöjä ja kysellään. (Työntekijä 1)

Teorian kautta katsasteltuna vastauksista nousee aloitteellisuuden tukeminen yksilön ja ryhmän vahvistaminen ja motivoiminen osallisuuteen. Innostaminen vahvistaa sekä luo itsenäisiä sosiaalisia ryhmiä ja toimivia ryhmäprosesseja. Tällä tarkoitetaan sitä, että tuetaan itsenäistä, omaehtoista ja tavoitteellista toimintaa ryhmässä, jolloin innostajan ammatillinen toiminta tulee tarpeettomaksi. Tämä näyttäytyy Tyttöjen Tuvalla niin, että tytöt toteuttavat ja suunnittelevat toimintaa itse. Työntekijöiden vastauksista nousee sosiokulttuurisen innostamiseen kuuluvia osia. Sosiokulttuurisen innostamisen teoria käsittää mm. sen, että innostajan tulee luottaa ryhmänsä jäsenien ominaisuuksiin ja kykyihin. Tämä näkyy selvästi Tyttöjen Tuvan arjessa niin, että tyttöjä tuetaan erilaisiin toimintoihin ja heille jaetaan vastuuta toiminnan toteuttamisesta.

Yhteisöllisyys

Tyttöjen Tupa on paikka, jonne tamperelaiset 6-16-vuotiaat tytöt ovat tervetulleita. Uusi jäsen pyritään ottamaan osaksi ryhmää ja jäsenelle tuodaan tutuksi tuvan omat säännöt, tavat ja normit. Esimerkki Tuvan tavasta on se, että kun ruokapöydän ääressä halutaan puheenvuoro ja hiljaisuutta, työntekijä nostaa pikkurillinsä ylös ja kaikki pöydässä istuvat tekevät samoin sanomatta sanaakaan.

Työntekijöiden mukaan yhteisöllisyys on sitä, että tytöt huolehtivat omista säännöistään, paikoistaan ja tiloista.

Työntekijät nostivat yhteisöllisyydestä myös sen, että erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret kokevat myös olevansa osa ryhmää ja tytöt voivat olla omia itseään.

Voi olla, että aikuiset näkee diagnoosin kautta tai on se sitten mikä tahansa erilaisuus minkä kautta nähdään, niin täällä ollaan kaikki tasavertaisia ja täällä voi olla oma itsensä. (Työntekijä 2)

Haasteena yhteisöllisyydestä nousi, että sen eteen on tehtävä jatkuvasti töitä ja työntekijät puhuvat siitä koko ajan ääneen tytöille.

Ja kyllä sen yhteisöllisyyden eteen pitää tehdä töitä ja me jatkuvasti puhutaan siitä ääneen, tämä on teidän paikka, pitääkää huolta. (Työntekijä 2)

Yhteisöllisyys on työntekijöiden mukaan sitä, että tytöillä on yhteinen paikka, eli Tyttöjen Tupa, ja yhteisestä paikasta huolehditaan ja paikassa vallitsee samanarvoinen kohtelu ja erilaisuus hyväksytään. Yhteisillä toiminnoilla ja Tuvan omilla tavoilla tuetaan yhteisöllisyyttä.

Sosiokulttuurisessa innostamisessa nähdään yhteisöllisyys niin, että toimintaan sitoudutaan ja toiminta koetaan merkitykselliseksi. Työntekijöiden vastauksista voimme tehdä johtopäätöksen, että tytöt sitoutuvat Tyttöjen Tuvalla olevaan toimintaan ja se näkyy tyttöjen tavasta huolehtia paikan tiloista. Jos tytöt eivät kokisi toimintaa merkitykselliseksi, se saattaisi näkyä välinpitämättömyytenä Tuvan sääntöjä kohtaan tai paikoista ei pidettäisi hyvää huolta. Yhteisöllisyyden tunnusmerkkejä on mm. yhteenkuuluvuus. Tyttöjen Tuvalla yhteenkuuluvuuden tunnetta tuetaan yhteisillä tavoilla ja säännöillä.

Luovuus

Yhtenä luovuuteen liittyvänä tekijänä työntekijät nostivat kerhot, joita tytöt pitävät aukioloissa. Tytöt keksivät itse kerholle aiheen ja toimivat ohjaajina aikuisen avustuksella. Tytöt voivat tehdä Tyttöjen Tuvalla erilaisia luovia toimintoja esimerkiksi näytellä teatterissa, laulaa Singstaria, tehdä käsitöitä ja askarteluja sekä kirjoittaa Tuvalla ilmestyvään tyttöjen omiin kirjoituksiin ja toiveisiin perustuvaan Prinsessa-sanomiin. Työntekijät kannustavat tyttöjä tekemään erilaisia luovia toimintoja riippumatta siitä onko tyttö lahjakas kyseillä saralla.

Ettei sun tartte välttämättä osata niin hyvin laulaa, mutta jos se on sun mielestä kivaa, niin sul on oikeus laulaa. (Työntekijä 2)

Seuraavat runot on julkaistu Prinsessa-sanomissa nro 9 2010. Kirjoittajat ovat Tuvalla käyviä tyttöjä:

Kastemato multaa kaivaa, nälkä mahassa jo kalvaa. Mato sanoi: tuossa on lehti, juuri ajoissa ruoalle se ehti. Langalla alkoi neulaa, äiti kultaa seuloa. Nyt on tämä runo loppu, litsis, lätsis ja guggoliggölo.

Kirahvi halusi kahvia, mutta hän saikin pahvia. Kirahvi siitä suuttui niin että kaulastaan juuttui.

Sosiokulttuurisessa innostamisessa luodaan mahdollisuuksia juuri siihen, että ihmiset voivat osallistua monipuoliseen ilmaisulliseen toimintaan ja saavat luovasti ilmaista arvojaan ja ajatuksiaan. Tyttöjen Tupa mahdollistaa monipuolisen luovan toiminnan ja kannustaa tyttöjä toteuttamaan itseään, joka näkyy mm. tyttöjen itse keksimistään runoista.

Työntekijän rooli

Haastateltavat antoivat työntekijälle kaksi roolia, jotka ovat mahdollistajan rooli ja aikuisina toimiminen ilman auktoriteettiasemaa.

Haastateltavien mukaan sosiokulttuuriseen innostamiseen perustuvassa toiminnassa työntekijän on oltava avoin uusille ideoille sekä kekseliäs eikä työssä voi olla kaavoihin kangistunut. Mahdollistajan rooli näkyy myös siinä, että työntekijät tekevät niin paljon asioita itse kun pystyvät, jos resurssit eivät riitä, haetaan ulkopuolista apua. Työntekijän täytyy kuitenkin olla myös realistinen, vaikka tyttöjä pyritään innostamaan asioihin, kaikkea ei välttämättä pystytä tekemään toiminnan kautta.

Itsekin pitää olla semmoinen, että niin ku ei voi ajatella, että hei me ei olla koskaan tehty musikaalia, me ei osata tehdä musikaalia vaan siihen vaan lähetään mukaan. Että sitte niin ku ei voi silleen, että emmä osaa, et just vähä sama kuin nois kädentaidoissa ja muissa, että yritetään opettaa tytöille myös sitä, että ei se, että emmä osaa vaan, että kokeillaan ja tehdään ja sit ruvetaan tekemään niiden kanssa musikaalia. (Työntekijä 1)

Tyttöjen Tuvalla tehdään tällä hetkellä musikaalia, johon saatiin rahoitus Nuorten akatemialta, josta annetaan rahaa nuorten omiin hankkeisiin, jossa aikuinen on vierellä kulkija ja sivustakatsoja sekä toiminnan mahdollistaja asioissa joita nuoret eivät pysty itse tekemään.

Tyttöjen Tuvalla työntekijät ovat tytöille samalla aikuisia ilman auktoriteettiasemaa, mutta kuitenkin rajaavia. Työntekijät ovat myös kavereita ja Isosiskoja. Haastateltava 2:n mukaan työntekijän on oltava jämäkkä, pehmeä ja joustava. Vaikka työntekijät ovat Tuvalla melkein samassa asemassa kuin tytöt, kavereus työntekijöiden ja tyttöjen välillä on erilaista, koska työntekijät joutuvat välillä puuttumaan toimintaan ja rajaamaan tyttöjen tekemisiä. Esimerkiksi Tuvalla on käytössä tietokonevuorot, joiden toteutumisesta työntekijät vastaavat.

Hyvä innostaja on sosiokulttuurisen innostamisen mukaan sellainen, joka omaa hyvän itsetuntemuksen ja haluaa kehittyä omassa työssään. Työntekijät nostivat vastauksissaan esille avoimuuden uusille ideoille ja ettei vanhoihin kaavoihin tule kangistua. Nämä vastaukset tukevat työntekijöiden halua kehittyä omassa työssään ja ne kuuluvat oleelliseksi osaksi sosiokulttuurisen innostajan tehtävää. Innostamisen teoriassa nostetaan innostajan tärkeäksi ominaisuudeksi

osata johtaa johtamatta. Työntekijät toivat vastauksissaan esiin sen, että he ovat aikuisia ilman auktoriteettiasemaa, josta voidaan päätellä, että työntekijät osaavat johtaa tyttöjä kuitenkin johtamatta heitä.

6.2 Sukupuolisensitiivisyys

Haastattelussa käytimme seuraavia teemoja liittyen sukupuolisensitiivisyyteen: arki, työntekijän rooli ja sukupuolisensitiivisen nuorisotyön erot normaaliin kerho- ja vapaa-ajantoimintaan.

Arki sukupuolisensitiivisen tyttötyön näkökulmasta

Tyttöjen Tuvalla kannustetaan tyttöjä olemaan oma itsensä, tytöille ei anneta jotain tiettyä naisen mallia, vaan tytöt saavat itse hakea omaa naiseuttaan. Tuvalla käy paljon eri-ikäisiä ja erilaisia naisia. Näiden naisten avulla tytöt näkevät erilaisia naisen malleja ja he voivat samaistua johonkin naiseen tai kehittää oman naiseutensa mallin.

Tyttöjen Tuvalla keskustellaan erilaisista tavoista olla tyttö. Tyttöjen Tuvalla pysytään keskustelemaan tyttöjen jutuista, esimerkiksi seurustelusta, kuukautisista, meikkaamisesta ja pojista, helpommin, koska paikalla ei ole poikia. Tyttöjen Tuvalla puhutaan myös tyttöjen oikeuksista ja pyritään pääsemään pois siitä muotista, johon tytöt yleensä asetetaan.

Ollaan puhuttu siitä, että ja tehty myös Prinsessa-sanomiin juttukin, itse asiassa siitä, semmoinen haastattelu. Se on ihan yhtä oikein olla poikamainen tyttö kuin tyttömäinen tyttö. (Työntekijä 2)

Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tarkoituksena on antaa nuorelle mahdollisuus olla oma itsensä ja kokeilla sekä etsiä omaa identiteettiään. Tyttötyön tarkoituksena on olla tytöille suunnattua ja tyttöjen kasvua tukevaa. Kuten Anttonen (2007, 20) tuo esiin, sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tarkoituksena on antaa nuoren kasvaa omaksi arvokkaaksi ja ainutlaatuiseksi itsekseen ilman

yhteiskunnan tai muiden ulkoisien tekijöiden aiheuttamia paineita ja odotuksia. Tyttöjen Tupa haluaa näyttää tytöille erilaisia naisen malleja siitä syystä, että tytöt näkevät miten monella tavalla voi olla nainen ja kaikki tavat ovat oikeita. Työntekijät myös puhuvat tyttöjen kanssa tyttöjen elämään liittyvistä jutuista, esimerkiksi kuukautisista. Kuukautiset kuuluvat jokaisen tytön elämään jossain vaiheessa ja tytöt kehittyvät eri tahtiin. Jos kuukautiset alkavat jo alasteikäisenä, se voi tuottaa tytölle epävarmuutta, joten on tärkeää saada siinä vaiheessa tietoa, että kuukautiset ovat luonnollinen asia, joka kuuluu osaksi naiseksi kasvamista.

Työntekijät toivat myös esiin sen, että tyttöjen oikeuksista puhutaan. Tyttötyönkansiossa (2001, 11) kerrotaan juuri siitä, että tasa-arvo ei välttämättä toteudu joka paikassa ja moni nuorisotila lähtee poikien tarpeista. Honkasalo (2011, 185) tuo tutkimuksessaan esiin, että tyttöjen on helpompi osallistua nuorisotilojen toimintaan ilman poikien läsnäoloa. Tyttöjen Tupa näyttää sen, että myös tytöllä on mahdollisuus vaikuttaa ja Tupa antaa tytöille siihen mahdollisuuden. Tämä liittyy myös sosiokulttuuriseen innostamiseen, eli toiminnan lähtökohdat ovat linkittyneitä toisiinsa.

Työntekijän rooli

Tyttöjen Tuvalla työntekijät auttavat tyttöjä löytämään heidän omat vahvuutensa ja voimavaransa kannustamalla tyttöjä sekä Tyttöjen Tuvalla toteutettavan toiminnan kautta työntekijät auttavat tyttöjä löytämään oman suuntansa elämässä. Työntekijät vaikuttavat omalla toiminnallaan siihen, että tytöt voivat kokea ja nähdä itsensä positiivisena asiana. Haastattelussa tuli esiin, että työntekijän tulee olla oma itsensä.

Pyritään vaikuttamaan siihen, että tuetaan sitä, että jokainen tyttö voisi kokea itsensä niinku hyvänä ja kauniina ja semmosena niinku positiivisena asiana. (Työntekijä 1)

Työntekijät toimivat tyttöjen välisissä ristiriitatilanteissa ja pyrkivät opettamaan tytöille sitä, että tytöt voivat itse selvittää omia riitojaan. Työntekijät kannustavat tyttöjä tuomaan omat mielipiteensä esiin ja kannustavat tyttöjä oman arvonsa esiin tuomiseen ja pitämään omista oikeuksistaan kiinni.

Työntekijä toimii tytöille myös turvallisena aikuisena, koska kaikilla tytöillä ei välttämättä ole äitiä tai muuta läheistä naista jolta kysyä naiseuteen liittyvistä asioista. Työntekijä antaa myös yhden naisen mallin, johon tytöt voivat myös halutessaan samaistua.

Koulussa puhutaan murrosiästä ja näin mutta siellä usein on myös ne pojat paikalla ja varsinkin, jos se opettaja on miesopettaja, joka puhuu niistä kuukautisista tai murrosikään liittyvästä asiasta, niin tota se voi olla hämmentävää tai ei välttämättä uskalleta kysyä kysymyksiä. (Työntekijä 2)

Sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä tekevältä työntekijältä odotetaan tiettyjä asioita. Anttosen (2007, 20) mukaan kasvattajat ovat herkistyneitä, alttiita, valppaita ja avoimia tarkastelemaan kriittisesti omia arvojaan, asenteitaan ja toimintaansa. Sukupuolisensitiivistä työtä ei voi tehdä, jos oma asenne on ahdasmielinen tai ei voi hyväksyä erilaisuutta. Työntekijä toimii myös eräänlaisena roolimallina tytöille. Nitovuori (toim.) (2001, 21) nostaa esiin myös sen, että jos työntekijät rikkovat totuttuja kaavoja työpaikallaan, eli tekevät ns. miesten hommia, he toimivat nuorelle esikuvana siitä, että totutut sukupuolirajat voidaan rikkoa. Koska Tyttöjen Tuvalla on ainoastaan naisia töissä, tytöt näkevät, että naiset voivat tehdä kaikkea mahdollista esimerkiksi ohjata liikuntatuokioita. Tyttöjen Tuvalla käy myös puhumassa erilaisia naisia, esimerkiksi keväällä Tuvalla oli nainen puhumassa vapaapalokunnan toiminnasta ja houkuttelemassa tyttöjä mukaan vapaapalokunnan toimintaan. Näin tytöt saavat tietoa asioista, jotka usein linkitetään pojille kuuluvaksi.

Erot normaaliin vapaa-aika- ja kerhotoimintaan

Tyttöjen Tuvalla työtä tehdään tyttöjen erityispiirteet huomioiden ja suunnittelussa on pohjana tyttöjen tarpeet. Kerhotoiminnassa voi olla pelkästään tyttöjä, mutta kerho pohjautuu toiminnan kautta tekemiselle, esimerkiksi kokkikerhot, joissa usein on pelkkiä tyttöjä, mutta kerhon pohjana on toiminta eli kokkaus eikä kerholaisten sukupuoli ja tarpeet tule esille. Kerhotoiminnassa aikuinen suunnittelee päivän kulun ja mitä kerhossa tehdään, kun taas Tyttöjen Tuvalla tyttöjen omat toiveet otetaan huomioon eikä Tuvalla ole koskaan pakko tehdä mitään. Tyttöjen Tuvalla tytöille annetaan valinnanvapaus ja arvostetaan sitä mitä tyttö päättää tehdä.

Tärkeä ero kerho- ja vapaa-aikatoimintaan on se, että paikalla ei ole kuin tyttöjä. Nitovuoren toimittama Tyttötyönkansio (2001, 9) nostaa esiin erillistoiminnan merkityksen, että sukupuolen tarpeet pääsevät paremmin esiin. On tärkeää antaa nuorelle valtaa ja kuunnella nuorta sekä käyttää ideoita, joita nuori tuo esiin. Tätä juuri sovelletaan Tyttöjen Tuvalla. Nitovuori (toim) (2001, 13) nostaa esiin myös sen, että tytöt eivät välttämättä tuo suoraan esiin omia toiveitaan, mutta voivat kertoa toiveistaan esimerkiksi sivulauseessa ja vapaan keskustelun yhteydessä, joista työntekijät saavat ideoita toteutettaviin toimintoihin. Työntekijät toivat haastattelussa aiemmin esiin sen, että he toimivat aktiivisina kuuntelijoina ja poimivat tyttöjä puhuttaneita asioita sekä pyrkivät järjestämään toimintaa niiden kautta.

6.3 Tytöstä nuoreksi naiseksi

Viimeinen teemamme oli tytöstä nuoreksi naiseksi, jossa kysyimme miten työntekijät tukevat tytön kasvua naiseksi, miten käydään läpi naiseuteen liittyviä stereotyyppioita sekä minäkuvan ja itsetunnon tukeminen.

Työntekijän tuki kasvussa nuoreksi naiseksi

Tyttöjen Tuvalla käydään keskusteluja terveellisistä elämäntavoista ja miten kaikki liittyy fyysiseen kehitykseen. Näitä tekijöitä ovat syöminen, nukkuminen ja liikkuminen.

Jos me huomataan, että joku tyttö ei vaikka syö tarpeeks tai nuku tarpeeks, niin kyllä me aktiivisesti myös keskustellaan siitä, että me otetaan me aikuiset aina puheeksi aina silloin tällöin luontevasti jossain tilanteessa. (Työntekijä 1)

Työntekijät ottavat puheeksi asioita, jotka liittyvät nuoren kasvuun ja kehitykseen ja työntekijät ovat aktiivisesti kuuntelemassa nuorten keskusteluja ja poimivat sieltä asioita, joista olisi hyvä keskustella Tuvalla. Tyttöjen Tuvan Prinsessa-sanomissa on myös Terkkari vastaa - palsta, jonne tytöt saavat laittaa kysymyksiä. Alla on esimerkki terveydenhoitajan vastauksesta tyttöä askarruttavaan kysymykseen.

Kuinka paljon pitäisi syödä päivässä? tyttö 10v

Päivässä pitäisi syödä ainakin viisi ateriala. Aamupala, lounas koulussa, välipala esim. jogurttia tai hedelmä ja voileipä, päivällinen ja iltapala. Näin saa riittävästi ravintoa, jotta jaksaa touhuta koko päivän ja nukkua yönsä hyvin. (Prinsessa-sanomat, 11)

Tyttöjen Tuvalla on kehitetty myös erilaisia pelejä, Murrosikäpeli ja Nuorten peli, joiden avulla voidaan käydä läpi seksuaalisuuteen, seksiin ja fyysiseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä.

Tyttöjen Tuvalla keskustellaan paljon ulkonäköön liittyvistä asioista ja tyttönä olemisen kysymyksistä. Tuvalla käsitellään myös erilaisuutta ja sitä, että jokainen on oma persoonansa ja erilaisuus on hyvä asia. Kaikkien ei tarvitse olla samanlaisia, joka liittyy myös sukupuolisensitiivisyyteen. Työntekijöiden mukaan monikulttuurisuus vaikuttaa myös siihen, miten tyttö kokee oman naiseutensa.

Teoriaosuutemme nostaa esiin asioita, jotka liittyvät tytön fyysiseen ja psyykkiseen kehitykseen ja psyykkisen kehityksen eri osa-alueisiin. Ymmärsimme fyysisen kehityksen kehossa tapahtuvina muutoksina, työntekijät taas kokivat, että on tärkeää nostaa esiin asioita, jotka vaikuttavat fyysiseen kehitykseen. Haastattelun tuloksissa on pieni ristiriita teoriaan nähden, koska haastateltavat nostivat eri asioita mitä teoriaosuus käsittelee. Fyysisen kasvun edellytyksiä ovat riittävä uni ja säännöllinen syöminen, jäimme miettimään, että onko nykyajan tyttöjen haaste syödä säännöllisesti ja terveellisesti sekä nukkua tarpeeksi.

Minäkuvan ja itsetunnon tukeminen

Työntekijät kannustavat tyttöjä pienistä asioista, esimerkiksi kehumalla tytön puseroa. Työntekijät kertoivat, että he arvostavat jokaista tyttöä sellaisena kuin tämä on, välittävät aidosti tytöistä sekä kuuntelemalla ja kyselemällä mitä tytöille kuuluu. Tyttöjen Tuvalla käytetään myös erilaisia harjoituksia, esimerkiksi itsetuntokilpeä (Liite 3), jonka kautta tytöt tutustuvat itseensä ja oppivat tuntemaan itsensä paremmin. Työntekijöiden mielestä hyvä itsetunnontukemismenetelmä on myös valokuvaaminen, jota Tyttöjen Tuvalla käytetään.

...ja myös tällaisia Ihana-kuvia on otettu. Ihana-kuvan ideana on se, että aikuinen on se, joka ottaa sen kuvan, mutta perusidea on se, että tyttö saa itse valita missä hän haluaa itseään kuvattavan ja missä vaatteissa ja kuinka haluaisi nähdä itsensä kauniina jossain tietyssä tilanteessa. (Työntekijä 2)

Ahon ja Laineen (2004, 20) mukaan itsetunnon kehittymiselle tärkeää on, että yksilö arvostaa itseään, mutta osaa myös ajatella realistisesti ja hyväksyy sekä heikkoutensa ja vahvuutensa. Tyttöjen Tupa käyttää työntekijöiden mukaan erilaisia harjoituksia, joilla itsetuntoa pyritään vahvistamaan. Myös kehu ja pienet arvostukset tyttöä kohtaan ovat työntekijöiden mielestä itsetunnon ja minäkäsityksen vahvistamista.

7 TYTTÖJEN TARINAT

Aineiston toisena keruutapana oli eläytymismenetelmä, jolla keräsimme tytöiltä tarinoita heidän kokemuksistaan Tyttöjen Tuvalla käynnistä. Eläytymismenetelmään kuuluu tarinan variointi, joten 10 tutkimukseen osallistuvista tytöistä kirjoitti positiivisen tarinan ja 11 kirjoitti negatiivisen tarinan. Jos tyttö ei osannut kirjoittaa itse tarinaa, niin tutkija kirjoitti tarinan tytön sanelun perusteella. Tarina sai perustua joko omaan kokemukseen tai kuvitteelliseen tilanteeseen, tärkeintä oli kirjoittaa kaikki mitä kyseisestä asiasta tuli mieleen. Annoimme tytöille kehystomuksen (Liite 2), jonka perusteella tytöt saivat kirjoittaa tarinansa. Olemme analysoineet negatiiviset ja positiiviset tarinat erikseen. Liitteessä on molemmat tarinat, aineistonkeruun aikana annoimme tytölle toisen tarinoista sattumanvaraisesti.

7.1 Negatiiviset tarinat

Negatiivisen tarinan kirjoitti 11 tyttöä. Vastaaajien ikähaarukka oli 7-15 vuotta. Yksi vastaajista palautti tyhjän paperin, koska hän ei halunnut osallistua tutkimukseen. Vastauksista nousi seitsemän erilaista teemaa, jotka ovat pettymyksen kokemukset, epäonnistumisen kokemukset, kiusaaminen/syrjintä, epäoikeudenmukaisuus, ihmissuhteet, ulkonäkö sekä muut tekijät.

Pettymyksen kokemukset

Pettymyksen kokemus nousi esiin yhden tytön tarinassa.

En saanut: pelata Wiitä, pleikkaria, leikkiä barbeilla tai näytelmähuoneessa, mennä tietokoneelle, piirtämään, pelaamaan toisten kanssa tai lukemaan. (Tyttö 1)

Tarinan kirjoittaja kuvittelee tilanteen, jossa hän ei pääse tai pysty osallistumaan tuvan erilaisiin toimintoihin. Tästä voimme olettaa, että tyttö kokee tärkeäksi Tyttöjen Tuvan erilaiset toiminnot sekä tekemisen kavereiden kanssa.

Epäonnistumisen kokemukset

Epäonnistumisen kokemuksista oli kirjoittanut kolme tyttöä. Epäonnistumiset liittyivät väärin tekemiseen sekä epäonnistumisiin piirtämisessä ja konsolipelin pelaamisessa. Yksi tyttö vastasi tarinaan lyhyesti ”tekisin väärin.” Tämän voi tulkita monella tavalla. Tyttö voi kokea, että hän on toiminut Tuvan sääntöjä, normeja ja tapoja vastaan tai hän voi pelätä työntekijöiden tai ryhmän reaktiota hänen toiminnastaan. Voi myös olla, että työllä on valmiiksi jo tunne siitä, että tulee tekemään väärin Tyttöjen Tuvalla.

Olin piirtänyt hienon piirustuksen, mutta se oli mennyt pieleen. (Tyttö 15)

Kiusaaminen/syrjintä

Kiusaamisesta/syrjinnästä oli kirjoittanut viisi tyttöä. Tytöt kokivat kiusaamisen joko itseensä kohdistuvana kiusaamisena tai toiseen kohdistuvana, jolloin kiusaaminen aiheuttaa pahaa mieltä myös sivustakatsojalle. Kahdessa tarinassa tuli esiin syrjintä, eli tyttöä ei oteta mukaan ryhmään tai toimintaan ja tyttö kokee olevansa ulkopuolinen.

Olisin istunut tytön viereen, sillä paikka oli vapaa, mutta kun aioin istua, tyttö katsoi minua nyrpistäen nenäänsä ja ilmoitti paikan olevan varattu. (Tyttö 19)

Että mut jätettäis yksin. (Tyttö 3)

Tyttöjen Tuvalla tapahtuva kiusaaminen/syrjintä saattaa olla niin huomaamaton, että työntekijät eivät välttämättä huomaa sitä tai työntekijät eivät välttämättä tulkitse kaikkea kiusaamiseksi, vaikka he yrittävät puuttua siihen aina kun selaista näkevät.

Epäoikeudenmukaisuus

Epäoikeudenmukaisuus nousi esiin epäoikeudenmukaisena kohteluna kahdessa tarinassa sekä yhdessä tarinassa epäoikeudenmukaisuus nousi esiin siinä, että ei saanut tehdä Tuvalla olevia aktiviteetteja. Analysoimme tämän tarinan myös pettymyksen kokemuksena, mutta tarinan voi analysoida myös epäoikeudenmukaisena kohteluna, jos tyttö on kuvitellut tilanteen niin, että häntä ei päästetä pelaamaan tai lukemaan. Tilanteen voi tulkita myös siten, että Tuvalla käy niin paljon tyttöjä, että ei ole mitenkään mahdollista, että kaikki tytöt saavat tehdä kaikkia aktiviteetteja.

Kaikki muut saivat 2 keksiä/jotain muuta leivonnaista paitsi mä. (Tyttö 14)

Yllä olevan esimerkin voi tulkita niin, että tyttö oli ainut, jolle ei tarjottu toista leivonnaista/keksiä. Tällöin epäoikeudenmukaisuus näkyy myös jonkin verran syrjintänä, koska tyttö jää ainoana ulkopuolelle ruuan suhteen.

Ihmissuhteisiin liittyvät seikat

Kahdessa vastauksessa nostettiin esiin ihmissuhteisiin liittyviä asioita. Toisessa tarinassa tyttö sai tekstiviestin poikaystävältään, jossa poikaystävä jätti tytön. Toisessa tarinassa nostettiin esiin riita kavereiden kanssa, josta aiheutui pahaa mieltä.

Ulkonäkö

Kaksi tyttöä nosti esiin vaatteiden likaantumisen ja siitä aiheutuvan mielipahan. Vastauksen voi myös tulkita niin, että tytöt kokevat häpeää likaantuneesta vaatteesta tai miettivät sitä miten muut reagoivat siihen.

...päälläni oli valkoinen paita. Istuin pöydän päähän ja juttelin ihmisille mukavia kunnes kaadoin teen paidalleni. Koko loppuillan paidassani oli ruskea läntti, se teki illastani surullisen. (Tyttö 10)

Yllä olevasta esimerkistä voi tulkita, että tyttö mahdollisesti kokee nöyryytystä kaatuneen teen vuoksi, myös toiset tytöt voivat kommentoida tapahtunutta ja nöyryyttää tyttöä.

Muut tekijät

Yksi tyttö nosti esiin, että hänellä oli ollut jo huono päivä ennen Tuvalla tuloa, joka vaikutti myös Tuvalla vietettyyn aikaan. Toinen muihin tekijöihin liittyvä asia oli se, että tyttö kadotti kännykkänsä Tuvalla. Nämä ovat asioita, jotka eivät johdu Tyttöjen Tuvan toiminnasta, vaan lähtökohta Tuvalla tulohetkellä on jo negatiivinen päivän tapahtumien vuoksi. Oman tavaran kadottaminen saattaa vaikuttaa mielialaan.

Yhteenveto

Negatiivisten tarinoiden analysoinnissa koimme haastavaksi sen, että emme tiedä perustuvatko kirjoitetut tarinat todellisiin kokemuksiin vai onko tarina keksitty. Eläytymismenetelmätarinoissa on mahdollista kirjoittaa joko oman kokemuksensa pohjalta tai eläytyä kehskertomuksen tilanteeseen ja keksiä tarina.

Kiusaaminen ja syrjintä- teema on sellainen, että sitä tapahtuu joka paikassa, vaikka valvonta olisi tiukkaa. Voimme olettaa, että joku tytöistä tai jopa kaikki kiusaamisesta kirjoittaneet tytöt ovat kokeneet kiusaamista Tyttöjen Tuvalla, vaikka Tyttöjen Tupa paikkana pyrkii hyväksymään kaikki ja kiusaaminen on siellä ehdottomasti kiellettyä. Kuten Kronqvist ja Pulkkinen (2007) toivat esiin, tytöillä on yleensä paras kaveri- kuvio, jolloin joku jää helposti kolmanneksi pyöräksi. Vaikka kaverit eivät kiusaisikaan tiedostaen, voi kolmannelle tulla syrjäytetty olo ja siitä voi aiheutua pahaa mieltä.

Tarinat kertovat myös mielestämme siitä mikä on tyypillistä nuorelle tytölle. Kaksi tyttöä nosti esiin vaatteiden likaantumisen ja teimme tarinoista tulkinnan, että likaantumisesta aiheutui häpeää ja se pilasi illan. Kronqvist ja Pulkkinen (2007) toivat myös lapsen/nuoren sosiaalisessa kehityksessä esiin sen, että kaveriryhmään kuuluminen on tärkeää lapselle ja tytöt osaavat varsinkin olla todella ilkeitä ja voivat levittää juoruja toisista lapsista. Vaatteiden likaantuminen on voinut todella tapahtua siitä kirjoittaneille tytöille ja he ovat voineet jäädä ryhmän ulkopuolelle siitä syystä, että muut tytöt ovat syrjineet tai kiusanneet sanallisesti likaantuneiden vaatteiden vuoksi. Tällöin vaatteiden likaantuminen on voinut johtaa syrjintään ja kiusaamiseen, eli likaantunut vaate ei itsessään haitannut, mutta siitä seuranneet tapahtumat saivat tytön surulliseksi.

Epäoikeudenmukaisuus ja pettymyksen kokemukset Tyttöjen Tuvalla ovat asioita, jotka voivat tapahtua tiedostamatta. Aukiolon aikana Tuvalla voi käydä kymmeniä tyttöjä, joten kaikki eivät ehdi/pysty tekemään asioita, joita haluaisivat. Otetaan esimerkiksi Wiillä pelaaminen, joka nousi muutamassa tarinassa esiin. Vaikka pelaamiseen olisikin tietyt peliajat, kaikki Tuvan tytöt eivät ehdi pelata aukiolon aikana, koska osa tytöistä saattaa tulla myöhemmin ja Tuvalla on myös yhteinen teehetki, joka vie ns. peliaikaa.

Epäonnistumisen teema on sellainen, joka voi tuntua työstä itsestään epäonnistumiselta, vaikka kukaan muu ei niin ajattelisikaan. Esimerkiksi pieleen mennyt piirustus voi olla ainoastaan tytön mielipide, muut Tuvalla olijat voivat pitää piirustusta edelleen hienona. Toki voi olla myös niin, että tyttö koki itse piirustuksen hienona, mutta sai muilta Tuvan tytöiltä negatiivista kommenttia piirustuksestaan eikä työ ollutkaan enää onnistunut.

Kaikilla meillä on joskus huonoja päiviä ja hyviä päiviä ja huonosti mennyt päivä vaikuttaa mielialaan eikä Tyttöjen Tuvalla ollut negatiivisten kokemusten kanssa mitään tekemistä. Esimerkiksi eräs tyttö kirjoitti, että poikaystävä oli jättänyt hänet. Muissa tekijöissä tulleet asiat olivat juuri tällaisia, joihin Tyttöjen Tupa ei toiminnallaan voi vaikuttaa.

Negatiivisten tarinoiden analysointi perustuu tulkintoihin, joita opinnäytetyön tekijöinä teimme tarinoista. Emme voi olla täysin varmoja, että onko tytöille käynyt näin vai onko tyttö keksinyt tarinan. Negatiiviset kokemukset Tyttöjen Tuvan aukiolosta liittyivät enemmänkin ihmissuhteisiin ja omaan toimintaan liittyviin seikkoihin kuin Tuvan toimintaan itseensä.

7.2 Positiiviset tarinat

Positiivisen tarinan kirjoitti 10 tyttöä. Tyttöjen ikähaarukka oli 7-15 vuotta. Saimme positiivisista tarinoista nostettua seuraavat teemat: Tuvan toiminta, kaverit, ruuan merkitys sekä yhteisöllisyys.

Tuvan toiminta

Yhdeksässä tarinassa nostettiin esiin Tuvan toiminnan merkitys. Toimintana nähtiin kerhot ja erilaiset tapahtumat, kädentaidot, teatteri, pelikonsoleilla pelaaminen, tietokoneen ja Internetin käyttömahdollisuus sekä monipuolinen tekemisen mahdollisuus aukiolon aikana. Tytöt kokivat selkeästi tärkeänä sen, että Tuvalla on paljon erilaista tekemistä.

On hyvä kun Tyttöjen Tuvalla on nettikone, jos ei pääse kotona koneelle. (Tyttö 9)

Yllä olevasta esimerkistä voi olettaa, että kaikilla ei välttämättä ole tietokonetta kotona. Tyttöjen Tupa antaa mahdollisuuden tytöille toteuttaa itseään ja tehdä sellaisia asioita, joihin kotona ei välttämättä ole mahdollisuutta esimerkiksi Wiin pelaaminen tai sydäntyynyn neulominen. Tarinan kirjoittaneet tytöt kokivat tärkeäksi, että on monipuolista tekemistä ja että on mahdollisuus vaihtaa tekemistä kesken aukiolon. Tyttöjen Tupa myös kannustaa tyttöjä omatoimisuuteen ja antaa mahdollisuuden toteuttaa itseään.

Pidän nyt eläinkerhoa täällä kaverini kanssa. (Tyttö 6)

Yksi tyttö nosti myös esiin kynsien lakkaamisen, jota voi pitää tyttöyden korostamisena ja tähän Tyttöjen Tupa antaa myös mahdollisuuden. Yksi tyttö nosti esiin myös työntekijöiden merkityksen Tyttöjen Tuvalle.

Ohjaajienkin kanssa oli mukava jutella ja niin edes päin. (Tyttö 20)

Yllä olevasta esimerkistä voi päätellä, että ohjaajat ovat helposti lähestyttäviä ja heille on helppo mennä puhumaan asioista.

Jotkut tytöt kokivat myös tärkeiksi Tuvan erilaiset tapahtumat ja niitä pidettiin mukavina asioina.

Kaverit

Kahdeksassa tarinassa nostettiin esiin kavereiden merkitys. Tytöt nostivat esiin yhdessä olemisen, ystävyysuhteiden merkityksen sekä uusiin tyttöihin tutustumisen ja hauskanpidon. Tarinoista huomaa, että kaverit ovat tytöille tärkeitä ja tytöillä ei ole yleensä suurta kaveriporukkaa kavereita, vaan tytöt nostavat joko yksi tai kolme tärkeää henkilöä.

Tuvalla tutustuu helposti ja nopeasti uusiin ihmisiin. (Tyttö 7)

Esimerkki voi mahdollisesti kertoa siitä, että Tuvalla on hyvä ilmapiiri ja tutustuminen uusiin ihmisiin on helppoa. Voi olla, että uudet tytöt otetaan helposti ja nopeasti osaksi Tyttöjen Tuvan toimintaa ja siellä aiemmin käyneet tytöt ottavat uuden tulokkaan osaksi ryhmää.

Nauroimme taas kaverini kanssa mitä typerimmille asioille. (Tyttö 9)

Tyttöjen Tuvalla saa pitää hauskaa ja Tyttöjen Tupa on paikka, jossa tytöt saavat kokoontua, viettää aikaa ja tavata kavereita vapaa-ajalla. Monet tytöt ovat mahdollisesti saaneet uusia kavereita Tyttöjen Tuvan kautta. Brittonin artikkelin

(1992, 25) mukaan nuoret näyttäytyvät mielellään nuorisotiloissa, johon he voivat mennä ja tavata uusia kavereita rennossa ja rauhallisessa ilmapiirissä.

Välipala/ruoka

Tytöistä neljä nosti esiin ruuan merkityksen. Tyttöjen Tuvan aukioloon liittyy teehetki, jolloin Tupa ilmaisen välipalaketken, jossa tarjotaan teetä, kahvia ja mehua sekä jotain pientä suolaista ja joskus makeita leivonnaisia tai keksejä.

Sitten tulee teehetken aika. Syömme herkuja ja leipää ja juomme mehua. (Tyttö 17)

Tytöillä on myös mahdollisuus tuoda omia eväitä aukioloon. Tyttöjen Tuvalta saa myös ostaa nuudeleita. Ilmaisella välipalalla mahdollistetaan se, että tytöt syövät jotain koulun jälkeen sekä yhteinen ruokahetki on tärkeä yhdessäolon hetki. Kaikissa perheissä ei välttämättä ole yhteistä ruokahetkeä, joten Tyttöjen Tuvalla tytöt saavat kokea kiireettömän ja yhteisen hetken ruokapöydän ääressä.

Yhteisöllisyys

Neljä tyttöä nosti yhdessä tekemisen ja olemisen tärkeyden sekä hauskanpidon.

...eli hyviä juttuja hyvässä seurassa. (Tyttö 16)

Yllä olevaan lauseeseen kiteytyy hyvin se, mitä Tyttöjen Tupa voi tarjota tytöille, kavereita, hauskanpitoa ja hyvää seuraa.

Yhteenveto

Positiivisten tarinoiden tulkinta oli helpompaa, koska oletamme, että positiivisen tarinan kirjoittaneet tytöt ovat kokeneet kirjoittamansa asiat Tyttöjen Tuvalla.

Lähes kaikki tytöt toivat esiin toiminnan jollain tavalla tarinoissaan, joten olemme, että tytöt kokevat Tyttöjen Tuvalla järjestettävän toiminnan tärkeäksi ja mielenkiintoiseksi. Tarinoista nousi esiin myös erilaisia aktiviteetteja, esimerkiksi neulominen, pelaaminen, laulaminen, meikkaaminen ja näytteleminen.

Tarinoista nousi selkeästi esiin se, että Tyttöjen Tuvalla on paljon erilaista tekemistä ja tytöt viihtyvät Tuvalla. Tyttöjen Tupa tarjoaa sellaisia elämyksiä, joihin kaikilla ei ole mahdollisuutta kotona, esimerkiksi tietokonevuorot, Wiillä pelaaminen, Singstarilla laulaminen jne. Tytöt saavat Tuvan aukiolon aikana toteuttaa itseään erilaisin keinoin sekä vaihtaa tekemistä, jos siltä tuntuu. Ketään ei pakoteta tekemään juuri tiettyä juttua, eli tytöllä on vapaus tehdä Tuvalla juuri haluamiaan asioita ja oletettavasti siitä syystä moni tyttö nosti toiminnan tärkeäksi asiaksi tarinoissaan.

Kaverit nousivat selkeästi tyttöjen tarinoista esiin. Tytöt kokivat, että Tyttöjen Tuvalla saa viettää aikaa omien kavereidensa kanssa, mutta myös niin, että Tuvalla tutustuu uusiin ihmisiin. Kuten Kronqvist ja Pulkkinen (2007) tuovat esiin, ystävät ovat tytöille tärkeitä ja tyttöjen ystävyys on usein yhdessäoloa ja juttelua. Ystävyysuhteiden kautta nuoret harjoittelevat myös tulevia ihmissuhteitaan varten. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 184–185.)

Ruoka nousi esiin myös yllättävän monessa vastauksessa. Tyttöjen Tuvan ilmainen teehetki, johon kuuluu myös pientä syötävää, nousi esiin neljässä tarinassa. Teehetki tarjoaa kaikille tytöille mukavan yhdessäolon hetken ja välipalan. Tyttöjen vanhemmat saattavat olla iltaisin töissä, joten tytölle ei välttämättä ole kotona tarjolla samanlaista yhteistä ruokahetkeä tai ilmainen välipala on tärkeä siitä syystä, että sen saa nauttia kavereidensa kanssa paikassa, jossa tyttö viihtyy vapaa-ajallaan.

Myös yhteisöllisyys nousi esiin positiivisissa tarinoissa. Yhteisöllisyys on myös yksi sosiokulttuurisen innostamisen teema, josta voi tässä tapauksessa nostaa esiin yhteenkuuluvuuden tunteen. Tytöt kokevat yhteisöllisyyden yhdessä tekemiseksi ja olemiseksi, joka vahvistaa ryhmään kuulumisen tunnetta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tyttötyötä tehdään Suomessa monella tavalla ja opinnäytetyömme esittelee yhden tavan tehdä tyttötyötä. Halusimme ottaa sekä työntekijöiden että tyttöjen näkökulman mukaan työhömmä. Työntekijöiltä saimme vastauksia miten Tyttöjen Tuvalla käytettävät sosiaalipedagogiset työorientaatiot sosiokulttuurinen innostaminen ja sukupuolisensitiivisyys näkyvät Tuvan toiminnassa. Tytöt kertoivat tarinoillaan kokemuksia Tyttöjen Tuvan toiminnasta.

Haastattelulla halusimme saada vastauksia kahteen tutkimuskysymykseemme, jotka ovat 2) Miten sosiokulttuurinen innostaminen näkyy Tyttöjen Tuvan toiminnassa ja 3) Miten sukupuolisensitiivisyys näkyy Tyttöjen Tuvan toiminnassa?

Haastattelutuloksista nousi esiin, että tyttöjä kannustetaan olemaan oma itsensä ja tytöt saavat Tyttöjen Tuvalla erilaisia naisen malleja työntekijöiden ja vapaaehtoisten kautta. Tytöt saavat vaikuttaa Tyttöjen Tuvan toimintaan ja toiminta lähtee tyttöjen tarpeista ja toiveista, jolloin aikuisen rooli on olla mahdollistaja. Haastattelutuloksissa sukupuolisensitiivisyydestä nousi keskeisenä esiin erilaiset naisen mallit ja omana itsenään oleminen. Sosiokulttuurisesta innostamisesta keskeisenä asiana oli tyttöjen vaikutusmahdollisuus Tuvan toimintaan. Molemmat keskeiset asiat nousevat myös teoriataustassa eli voimme todeta, että saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme haastattelulla.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoitus oli saada selville millaisia kokemuksia tytöillä on Tyttöjen Tuvan toiminnasta. Tulkitsimme positiiviset tarinat niin, että tytöt viihtyvät Tyttöjen Tuvalla ja toiminta on mielekästä. Tytöt nostivat esiin kavereiden merkityksen ja erilaiset aktiviteetit, joihin ei välttämättä ole mahdollisuutta kotona. Negatiiviset kokemukset eivät liittyneet suoranaisesti Tyttöjen Tuvan toimintaan, vaan tyttöjen omaan kokemusmaailmaan tai ihmissuhteisiin. Negatiivisista kokemuksista keskeisimmät asiat olivat syrjintä ja kiusaaminen, jotka johtuvat tyttöjen välisistä suhteista. Tyttöjen Tupa kieltää kiusaamisen, mutta kiusaamista tapahtuu, vaikka valvonta olisi kuinka tiukkaa.

Tutkimustuloksia ei voi yleistää, koska teimme tutkimuksen yhteen tyttötyötä tekevään paikkaan ja haastattelutulokset ovat kahden tyttötyötä tekevän työntekijän näkemyksiä toiminnasta. Eläytymismenetelmätarinoihin vastasi 21 tyttöä, Tyttöjen Tuvalla oli toukokuussa 2011 kirjoilla yli 100 tyttöä, joten vastaukset olisivat voineet olla hyvinkin erilaisia jos kaikki tytöt olisivat vastanneet tai ikäkauma olisi ollut toisenlainen. Saadut vastaukset ovat siis melko pieneltä joukolta.

Tutkimus on reliaabeli eli luotettava, jos mittaustulokset ovat toistettavissa (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Työntekijät vastasivat haastatteluun yhdessä, eli emme tiedä, olisiko tuottanut erilaisia tuloksia, jos haastattelu olisi tehty yksilöhaastatteluna. Tyttöjen tarinoista nousi esiin samoja teemoja, esimerkiksi positiivisessa tarinassa lähes kaikki nostivat esiin toiminnan merkityksen. Näin voimme todeta, että tutkimus on luotettava.

Tutkimuksemme on validi eli pätevä, koska saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Validiudella tarkoitetaan kykyä mitata juuri sitä mitä on tarkoituskin mitata (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Pyrimme tekemään tutkimuksemme eettisiä periaatteita noudattaen. Haastateltavat tai tarinan kirjoittajat eivät ole tunnistettavissa esimerkeistä. Tarinan kirjoittaminen oli tytöille vapaaehtoista ja tyttöjen vanhemmilta oli tutkimuslupa lapsen tuottaman aineiston käyttöön.

9 POHDINTA

Opinnäytetyömme tekeminen on ollut palkitsevaa, mutta vaatinut välillä myös luovaa toimintaa. Alkuperäiset suunnitelmat muuttuivat vielä opinnäytetyön loppuvaiheessa, mutta saimme kuitenkin kokonaisuuden hyvin hallintaan. Tyttöjen Tuvan työntekijät ja ohjaava opettaja olivat tukena prosessin alusta asti ja saimme heiltä hyviä ehdotuksia ja palautetta opinnäytetyöstämme eri vaiheissa.

Teoriaosuuden kirjoittaminen oli helppoa, koska meillä oli selkeät teoriataustat Tyttöjen Tuvan toiminnan kautta. Käsitteinä sukupuolisensitiivisyys ja sosiokulttuurinen innostaminen ovat kuitenkin melko haastavia. Lisäksi kokonaisuudesta tytön kasvamisesta nuoreksi naiseksi löytyi paljon tietoa, joten rajaaminen oli välillä vaikeaa. Koemme kuitenkin, että saimme nostettua oleelliset asiat teoriasta työhömmä, jotka myös tukevat tutkimustuloksia.

Eläytymismenetelmän käyttö vaati paneutumista, koska eläytymismenetelmän käyttö on vähäistä tutkimuksissa. Emme löytäneet opinnäytetyöprosessimme aikana kuin yhden työn, jossa oli käytetty eläytymismenetelmää. Eläytymismenetelmä oli hyvä menetelmä pienille ja nuorille tytöille, koska tytöt voivat omin sanoin kertoa asian. Voimme olettaa, että paperille kirjoitettu vastaus on helpompi tuottaa kuin puhua ventovieraan kanssa kasvotusten. Kirjoituksia pystyy tulkitsemaan monella eri tavalla, joka luo analyysille haasteen mutta myös mielenkiinnon, kun vastauksia aletaan tulkita.

Haastattelua analysoitaessa huomasimme, että meidän olisi pitänyt rajata haastattelijana enemmän, eli kokemattomuus tällaisen menetelmän käytöstä näkyi haastattelun tekemisessä. Haastattelu lähti välillä sivuraiteille, joka vaikeutti analyysin tekoa. Haastattelijana ja tarkkailijana olisi ollut tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että puhutaan juuri annetusta temasta. Jäimme miettimään, olisiko haastattelu mennyt paremmin, jos olisimme tehneet yksilöhaastattelun.

Opinnäytetyössämme teimme tutkimuksen yhteen tyttötyötä tekevään paikkaan, joten tuloksia ei voi yleistää. Tutkimus olisi ollut erilainen, jos olisimme esimer-

kiksi verranneet Tyttöjen Talon ja Tyttöjen Tuvan toimintaa. Emme tiedä miten tyttötyötä toteutetaan muualla Suomessa ja tuomme opinnäytetyössämme esiin vain yhden tavan tehdä tyttötyötä.

Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoimintaa rahoitetaan RAY:n avustuksilla. Työntekijät kertoivat, että rahoituksen saaminen ei ole itsestään selvää ja onkin mahdollista, että toiminta joskus loppuu. Tyttöjen Tupatoiminta on voittoa tavoittelematonta eli tässä suhteessa katsasteltuna toiminta suuntautuu sosiokulttuurisen innostamisen mukaisesti kuumaan maailmaan, koska taloudelliset näkökohdat eivät ole ensisijaisessa asemassa. Tyttöjen Tupa tekee tyttötyötä sekä sukupuolisensitiivisyyden että sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta. Työntekijät toivat esiin SWOT-analyysissa, että sosiokulttuurinen innostaminen on melko vaikeasti selitettävä teoria eivätkä kaikki päättäjät ymmärrä, miksi työntekijät tekevät työtä tyttöjen tarpeista lähtien kun he pääsisivät helpommalla suunnitteleamalla toiminnan itse.

Jatkotutkimusta ajatellen voisi aiheuttamme tutkia lisää samankaltaisissa tyttötyön paikoissa ja verrata tuloksia keskenään toisiinsa. Tämän avulla voidaan saada tietoa siitä, esiintyykö muualla järjestettävässä tyttötyössä erilaisia piirteitä ja miten ne eroavat Tyttöjen Tupatoiminnasta. On myös mahdollista, että tutkimustulokset olisivat eronneet näistä tuloksista, jos ikäjakauma olisi ollut erilainen.

Koemme, että vuoden kestänyt opinnäytetyöprosessimme on tuonut mukanaan haasteita, mutta se on ollut opettavainen ja antoisa kokemus. Kahden ihmisen aikataulujen yhteensovittaminen on tuonut haasteita työn tekemiseen, mutta olemme pystyneet jakamaan työvaiheita sekä tukemaan toisiamme prosessin eri vaiheissa. Suuri kiitos Tampereen Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminnalle sekä opinnäytetyömme ohjaajalle Raija Yliniemelle.

LÄHTEET

Aalberg, V. ja Siimes, M. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Aho, S. ja Laine, K. 2004. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.

Anttonen, E. 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Luettu 12.9.2011. <http://www.tyttötyö.fi/files/40/sukupuolisensitiivisyys-kansalaistoiminnassa.pdf>

Britton, B. 1992. Youth Workers as Social Workers. Teoksessa Jeffs, T. ja Smith, M. (toim.) Youth Work. Practical Social Work. Basingstoke:Macmillan

Cederlöf, P. 2010. Nuorisotyön rakenne Suomessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Luettu 29.10.2011. URL: <http://nam.humak.fi/artikkelit/nuorisotyön-rakenne-suomessa>

Dal Maso, R. & Kuosmanen, V., 2008, Subjektiuden ja emansipaation edistäminen on 2000-luvun sosionomin sosiaalipedagogisen ammatin ja työn ydin, teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä,, Kemitornion ammattikorkeakoulun julkaisuja, Anjalankoski.

Eischer, H. ja Tuppurainen, J. 2009. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. Settlement-julkaisuja 22. Helsinki.

Eskola, J. 1997. Eläytymismenetelmäopas. Tampere. Tampereen yliopiston julkaisuja.

Eskola, J. ja Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu. Opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. ja Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä 3. uudistettu ja täydennetty painos. PS- kustannus.

Hirsjärvi, S. ja Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki. Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Honkasalo, V. 2011. Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 109. Helsinki. Unigrafia.

Huopanen, H. 1992. Tytöstä nuoreksi naiseksi. Psykologinen näkökulma tytön sukupuoli-identiteetin kehitykseen. Teoksessa Näre, S. ja Lähteenmaa, J. (toim.) Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Hämäläinen, J. ja Kurki L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo. WSOY.

Korpela, J. 2008. Pienehkö sivistyssanakirja. Luettu 19.9.2011.
<http://www.cs.tut.fi/~jkorpela/siv/sanatt.html#teknokratia>

Kronqvist, E-L ja Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. Porvoo. WSOY.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen-muutoksen pedagogiikka. Tampere. Vastapaino.

Kurki, L., Nivala, E. ja Sipilä-Lähdekorpi, P. 2006. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki. Finn Lectura (Hakapaino).

MarketingTeacher. 2000-2011. Swot Analysis. Luettu 29.10.2011.
<http://marketingteacher.com/lesson-store/lesson-swot.html>

Mönkkönen, K., Nurro, M. ja Väisänen, R. 2000. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Kuopion Yliopiston julkaisuja. Kuopio.

Nitovuori, L. (toim.) 2001. Tyttötyökansio. Upea Minä- tyttöprojekti. Setlementtinuorten liitto ry. Helsinki. Otamedia oy.

Näre, S. 1992. Liisa Älä! Älä!- maassa. Tyttöjen autonomian säätely. Kirjassa Näre, S. ja Lähteenmaa, J. (toim.) Letit Liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Näre, S. 2006. Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. Kirjassa Hoikkala, T. ja Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.

Punnonen, V. 2006. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Kirjassa Hoikkala, T. ja Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.

Setlementtiliitto. 2011. Setlementtityö. Luettu 1.11.2011.
<http://www.setlementti.fi/>

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä. Tammi.

Tyttötyön kotisivut. 2011. Setlementtinuorten liitto ry. Luettu 29.10. 2011
<http://www.tyttotyö.fi/index.phtml?s=1>

Tyttötyön kotisivut. 2011. Tyttötyö. Setlementtinuorten liitto ry. Luettu 29.10.2011
<http://www.tyttotyö.fi/sukupuolisensitiivisyys/tyttotyö>

Muut lähteet:

Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta, toimintatavat ja menetelmät. 2010.
Prinsessa-sanomat 11
Prinsessa-sanomat 9/2010

LIITE 1

TUTKIMUSLUVAN PYYTÄMINEN VANHEMMILTA

Lapseni _____ saa ei saa

osallistua tutkimukseen, jossa käytämme työmenetelmänä eläytymismenetelmää. Eläytymismenetelmällä tarkoitetaan tutkimusmenetelmää jossa tutkittavat kirjoittavat pienen tarinan annetun lyhyen kertomuksen pohjalta. Toisena menetelmänä käytämme kyselylomaketta ja tarvittaessa haastattelua. Tutkimuksesta saatuja tietoja käytetään vain kyseiseen tutkimukseen noudattaen tutkimuseettisiä periaatteita.

Huoltajan allekirjoitus _____

Olemme sosionomiopiskelijoita Tampereen ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyömme, ”**Tyttöjen kokemukset Tyttöjen Tuvalla käynnistä**”, tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia tytöt ovat saaneet Tyttöjen Tuvalla ja mikä on Tyttöjen Tuvan merkitys siellä käyville tytöille.

Toivomme, että palauttaisitte täytetyn lomakkeen lapsesi mukana Tyttöjen Tuvalla viimeistään 17.5.2011. Kiitos!

Ystävällisin terveisin:

Mari Annala

Annukka Pirttilä

LIITE 2

Saavuin iltapäivällä Tyttöjen Tuvalle ja vietin siellä koko illan. Ilta Tyttöjen Tuval-
la meni pieleen ja lähdin surullisena kotiin. Kerro illastasi mitä kaikkea Tyttöjen
Tuvalla tapahtui. Mikä teki illasta epäonnistuneen?

Saavuin iltapäivällä Tyttöjen Tuvalle ja vietin siellä koko illan. Ilta Tyttöjen Tuval-
la oli mukava ja lähdin iloisena kotiin. Kerro illastasi mitä kaikkea Tyttöjen Tuval-
la tapahtui. Mikä teki illasta mukavan?

LIITE 3

Itsetuntokilpi

1.	2.
3.	4.
5.	6.

Miltä oma kilpesi näyttäisi?

1. Mikä tekee sinut iloiseksi?
2. Mikä tekee sinut surulliseksi?
3. Mitä pelkää?
4. Mistä mielipiteestä et anna periksi?
5. Mikä on huonoin puolesi?
6. Mikä on paras puolesi?

(Lähde Nitovuori, L. (toim), 2001, liitteet)